

ADVOKATEN

RETSSIKKERHED · UAFHÆNGIGHED · INTEGRITET 04 2025



Fra afsøring til soning – er løsningen den nye straffeform? Stort tema om afsøring i fængsler, resocialisering af indsatte og forebyggelse af kriminalitet.

RYK I FÆNGSEL

ADVOKATER ER SAMFUNDSBÆRERE

Folkeingets Orbudsmand, Christian Britten Lundblad, om sit syn på advokater: "De spiller en central rolle som vogtere af retssikkerheden."

TIL KAMP FOR DIGITAL DANNEELSE

Udover sit virke som advokat bruger Miriam Michaelsen en stor del af sin arbejdsuge på at skabe digital tryghed for børn og unge. Hun er også optaget af polarisering i samfundet og af styrketræning.

“Jeg møder jævnligt unge i retssalen, der allerede har mistet tilliden til systemet. Flere fortæller, at de føler sig dømt længe før, de står for en dommer.”

Side 22

5 LEDER

6+8 KORT NYT

10 TEMA: RYK I FÆNGSEL

Fra afsoning til soning

– er løsningen den nye straffereform?

Flere fængsler skal bygges, og nye tiltag er på vej med alternativer til fængsel for nogle afsonere samt øget fokus på sårbare indsatte, forebyggelse og resocialisering. Men ifølge både advokater og eksperter er der lang vej til et forbedret straffe- og fængselssystem.

15 AFSONINGSREGLER SAVNER MENING

Advokat Naja Wærness Larsen fortæller om en afsoningssag.

18 VARETÆGTSREGIMET KAN IKKE FORTSÆTTE

Advokat Thomas Brædder efterlyser bedre vilkår for varetægtsfængslede.

22 HVOR MANGE SOCIALRÅDGIVERE KAN MAN FÅ FOR ÉN FÆNGSELSPLADS?

Advokat Danyal Tirpan vil have øget fokus på forebyggelse.

24 STRAFFEREFORMEN ER ALT, HVAD VI HAR ØNSKET OS

Ina Eliassen, direktør i Danmarks Fængsler, lover forbedringer, der kan mærkes af både afsonere og varetægtsfængslede.

26 ADVOKATDAGBOG

“Tirsdag var jeg i Odense for at holde oplæg om børn og unges digitale tryghed, trivsel og rettigheder – noget jeg har prioriteret højt de seneste år. Jeg underviser primært voksne, der arbejder med børn og unge, fordi jeg har erfaret, at hvis vi skal sikre alle børn og unge bedre selv, og jeg ikke skal være en one woman army, så skal viden deles.”

Følg med i advokat Miriam Michaelsens liv i en uge.

32 RETSSIKKERHEDSANALYSEN

– det skrider for borgerne

Ny retssikkerhedsanalyse viser, at især advokater inden for skatteret og udlændingeret vurderer, at borgernes retssikkerhed er blevet svækket de seneste år. To advokater forklarer hvorfor.

40 ADVOKATER SET UDEFRA

Folketingets Ombudsmand, Christian Britten Lundblad, mener, at når retssikkerheden er under pres, skal advokater turde stå fast, tage de principielle sager og beskytte borgernes rettigheder.

46 MIN SAG FE-sagen gav Samsams advokat en tro på sejr i Højesteret

I landsretten var sagen tabt på spørgsmålet om retlig interesse, men advokat René Offersen havde tiltro til, at Højesteret ville se anderledes på Ahmed Samsams sag.

54 HVIDVASK

Store forandringer i sigte: AMLA og de nye EU-regler om forebyggelse af hvidvask.

56 ADVOKATNÆVNET

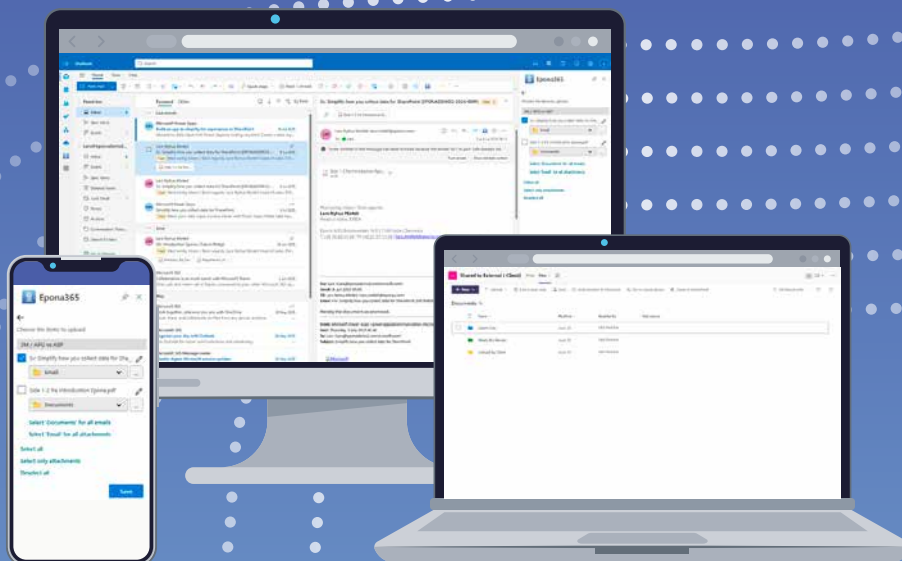
Advokatens disciplinære ansvar ved indgivelse af politianmeldelse og trussel herom.

58 BØGER

Kort og godt om ny faglitteratur.

“Tvivlen rumsterede i mit hoved et par dage, men tirsdag d. 2. september, hvor Højesteret skulle afsige sin dom, var troen på sagen igen intakt.” Side 46.





Opret. Gem. Del. Find. Administrer. - med Epona365

Epona365 er en intuitiv løsning til dokument- og e-mailhåndtering, udviklet til den moderne advokatvirksomhed. Systemet kan anvendes som et selvstændigt produkt eller integreres gnidningsfrit med Unik Advosys.

Du kan nemt oprette filer, tilknytte klienter og arkivere e-mails og dokumenter via smarte links og en brugervenlig grænseflade. Det sparer tid og reducerer manuelle opgaver.

Med fem effektive gemmemetoder og automatisk brug af metadata placeres dokumenter hurtigt og korrekt. Du undgår fejlplaceringer og slipper for tidsskrævende søgninger. Samtidig gør systemet det let og sikkert at dele og samarbejde, med indbygget versionsstyring og høj datasikkerhed.

Automatiske workflows og opgavestyring optimerer din arbejdsgang og frigør tid til det, du er bedst til – juridisk rådgivning.

**Epona365 – fremtidens dokumenthåndtering.
Selvstændigt eller i samspil med Unik Advosys.**

Vil du høre mere?

Kontakt vores salgsafdeling på sales@epona.com
eller besøg os på www.epona.dk



epona
Empowering Legal Efficiency

Testamente

til fordel for
Dansk Kræftforskningsfond
skaber resultater

Fonden er fritaget for at betale boafgift, og alle beløb går ubeskåret til kræftforskning. Midlerne bliver uddelt af internationalt anerkendte kræftforskere, der ligesom bestyrelsen arbejder ulønnet for fonden.

DANSK KRÆFTFORSKNINGSFOND

Dansk Kræftforskningsfond, c/o Plesner, Amerika Plads 37,
2100 København Ø, Tlf. 33 12 11 33, Giro 655 00 29,
Danske Bank, reg. 3946, konto 394 63 63 618
www.dansk-kræftforsknings-fond.dk

4



Søg legat nu

Ansøgningsfrister er
15. januar og 15. juli



Filantropi for advokater og arkitekter siden 1976

Dreyersfond.dk



Advokatsamfundet arbejder på politisk neutralt grundlag for borgernes retssikkerhed og for et velfungerende retssamfund. Vi fører tilsyn med alle landets advokater og sikrer derigennem advokaternes uafhængighed og integritet.

Advokatrådet er Advokatsamfundets bestyrelse og består af 15 advokater fra hele landet.

Advokatnævnet er en klageinstans, som er uafhængig af Advokatsamfundet, og som behandler klager over advokaters adfærd og salær.

ADVOKATEN 104. årgang udgives 4 gange årligt af Advokatrådet og er direkte kommunikationsorgan for cirka 8.400 advokater og advokatfuldmægtige. Magasinet tilgår endvidere Folketingets retsudvalg, domstolene, anklagemyndigheden og centraladministrationen.

REDAKTION

Ansvarshavende redaktør, presse- og kommunikationschef
Rasmus Holm Thomsen · rht@advokatsamfundet.dk
Redaktør **Isabel Fluxá Rosado** · ifr@advokatsamfundet.dk
Journalist **Nya Vecht** · nve@advokatsamfundet.dk
Journalist **Camilla B. Nielsen** · cbn@advokatsamfundet.dk
Journalist **Magd Said Hawran** · mha@advokatsamfundet.dk

ABONNEMENT (Priser er inkl. moms og forsendelse)

Indland 600 kr.
Studerende 390 kr.
Udlandsabonnement 650 kr.
Studerende i udlandet 425 kr.
Opsigelse kan ske med tre måneders varsel ved udgangen af en måned.

ANNONCER

Frontmedia.dk · 48 22 44 50 · advokaten@frontmedia.dk

Layout Bilgrav Design Aps

Bilgrav.com · 40 30 00 75 · jan@bilgrav.com

Tryk **Jørn Thomsen / Elbo A/S**

Jto.dk · 76 37 60 00 · jto@jto.dk

Forsidefoto **Morten Holtum**

Signerede artikler udtrykker ikke nødvendigvis redaktionens synspunkter. Redaktionen hæfter ikke for artikelmanuskripter, der er tilsendt uopfordret. Hvis redaktionen skulle have krænkede ophavsrettigheder, er dette sket ufrivilligt og utilsigtet. Retmæssige krav i denne forbindelse vil blive honoreret, som havde vi indhentet tilladelsen i forvejen.

Tilmeldt dansk oplagskontrol.
Medlem af Danske Medier.
Issn 0107-5616 issn 1901-4546 (online)

Magasinet er trykt med vegetabiliske farver på miljøgodkendt papir.



Alle advokater modtager link til onlineudgave af magasinet i nyhedsbrevet. Afmeld printudgaven af Advokaten på postkasse@advokatsamfundet.dk.



ADVOKAT SAMFUNDET

EN TILSTÅELSESSAG, DER KRÆVER ET LANGT, SEJT POLITISK TRÆK

Af Martin Lavesen, formand for Advokatrådet · Foto Jeppe Carlsen

I de seneste år har vi hørt nødråb fra alle led i straffesagskæden: Politiet, der “vasker sager” og ikke har ressourcer til at efterforske forbrydelser. Anklagemyndigheden, der for år tilbage druknede i bunker af sager, som ikke kunne komme til domstolene. Domstolene med alenlang ventetid på at få berammet retssager. Og endelig fængsler og afsoningssteder med massiv nedslidning, overbelægning og underbemanding.

Nødråbene er bekymrende, og det er et politisk ansvar at prioritere de nødvendige økonomiske ressourcer til så væsentlige samfundsinstitutioner.

Det er i den henseende positivt, at der fra politisk hold har været en udbredt vilje til at indgå aftaler og vedtage “pakker”, der er kommet de nødlidende institutioner til undsætning. Paradokset er blot, at der tilsyneladende er større appetit på at slukke ildebrande end løbende – finanslov efter finanslov – at opretholde velfungerende institutioner med stabil bemanding og drift.

Det nyeste eksempel, som viser problemerne ved den anvendte tilgang, er den nyligt indgåede politiske aftale om en straffereform og økonomibevilling til Danmarks Fængsler (tidl. Kriminalforsorgen). Aftalen medfører ekstra indsatte på grund af skærpede straffe og indeholder for så vidt også både penge og initiativer (ros for det) til mere bygningskapacitet og mere fængselspersonale. Ifølge vores analyse er det dog tvivlsomt, om økonomien og planen rækker til at få bygget nok celler og rekrutteret nok nye fængselsbetjente.

Det skal ikke mindst ses i lyset af, at der i mange år ikke er foretaget de nødvendige investeringer. Realiteterne i fængslerne i dag er derfor en overbelægning på 103 procent og et fald i fængselsbetjente i 13 år frem til de seneste år, hvor tallet er stagneret.

Statskassen er ikke bundløs, men det er uholdbart, at institutionerne lever en tilværelse på Finansministeriets nåde, hvor der først for alvor kan findes penge, når der er “gået ild i et område”.

Når driften i årevis underprioriteres, er resultatet, at borgerne i mellemtiden ikke får forbrydelser efterforsket, ikke kan få deres sager i retten eller som anført ovenfor, at dømte ikke kan afsone. Den mangeårige retspolitik fra SF, Karina Lorentzen, siger her i magasinet, at det forekommer hende, at straffesagskæden er smadret efter årelang underprioritering. Det er ærlig snak.

Jeg er overbevist om, at der ikke sidder folkevalgte med et ønske om at udsulte retsvæsnet. Det er alligevel sket, og jeg vil på det kraftigste opfordre til, at fokus skærpes i årene frem, og at særligt retspolitikere står sammen om at få prioriteret og investeret i politi, anklagemyndighed, domstole og fængsler. Det bliver et langt sejt træk på mange finanslove i årene frem. Men vi har ikke råd til at lade være. Retfærdigheden kan kun ske fyldest, hvis institutionerne fungerer.



50

procent af advokaterne i Advokatsamfundets Retssikkerhedsanalyse har haft konkrete oplevelser med, at myndighederne ikke fulgte loven.

RETSSIKKERHEDS-
KONFERENCE 2025

Forringet retssikkerhed for borgere og virksomheder, øget overvågning, højtidelighedsaf nye advokater og politisk debat om retssikkerhed i lyset af den aktuelle sikkerhedspolitiske situation. Det var nogle af overskrifterne på retssikkerhedskonferencen den 23. oktober, hvor Advokatsamfundet præsenterede resultaterne af retssikkerhedsanalysen, som for eksempel viser, at hver anden advokat mener, at retssikkerheden er forringet for borgerne over de seneste tre år, og at knap hver anden borger, som har oplevet en forringelse af retssikkerheden, begrundet det med myndighedernes udvidede muligheder for at overvåge og tilgå data om borgernes adfærd fysisk og online.

Senere blev Advokatrådets Journalistpris 2025 tildelt til tre journalister, Jens Anton Bjørnager, Simon Andersen fra Berlingske og DR-journalist Louise Dalsgaard, som i årevis har gransket sagen om efterretningstjenesterne og Ahmed Samsam.

“Sagen om, hvordan efterretningstjenesterne har ageret i forhold til Ahmed Samsam, har tydeligt vist, at retssikkerhed også kræver, at der findes modige journalister ude på landets redaktioner. Deres arbejde har været afgørende for at kaste lys over sagen og skabe offentlig debat, og arbejdet var til syvende og sidst også afgørende for højesteretssagen,” siger Martin Lavesen, formand for Advokatrådet.

Det hele blev til med støtte fra Dreyers Fond.

Danmark bør underskrive
advokatkonventionen

“Konventionen lovfæster advokaters ret til at praktisere, deres ytringsfrihed, professionelle rettigheder og uafhængighed samt deres disciplinære rammer. Konventionen er ikke blot en teknisk juridisk tekst, men et værn mod den stigende tendens til at underminere advokaters rolle i samfundet – som i sidste ende betyder, at borgere ikke kan blive repræsenteret.”

Per Hemmer, formand for Advokatrådets internationale udvalg i et debatindlæg i Jyllands-Posten 25. oktober.

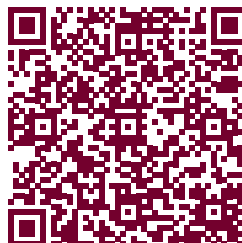
23 lande har underskrevet

advokatkonventionen, heriblandt Sverige, Norge, Island, Frankrig, Belgien, Storbritannien og Holland.

Ny vejledning for brug
af samlekliebankkonto

Fra den 1. januar 2026 træder nye regler i kraft for advokater, der benytter en samlekliebankkonto. Fremover bliver det et krav, at advokater stiller identifikationsoplysninger og kontrol dokumenter til rådighed for deres pengeinstitutter på de klienter, der har midler på kontoen. Advokatrådet har udarbejdet en vejledning, der skal hjælpe advokater med i praksis at efterleve reglerne.

Vejledningen kan findes på Advokatsamfundets hjemmeside her:



Vores kursusudvalg favner bredt, så du kan dykke ned i detaljen



Ny rapport: Markant flere sidder årevis i varetægtsfængsel

En ny rapport fra Justitia og Advokatsamfundet afslører en markant udvikling i brugen af varetægtsfængsling. Mens antallet af varetægtsfængslinger er faldet, er længden på de enkelte varetægtsforløb steget.

En varetægtsfængsling varede i 2024 i gennemsnit over seks måneder, en fordobling på en kort årrække. Antallet af forløb, der varer mere end to år, er seksdoblet i samme periode, hvor over 100 personer nu årligt har siddet over to år i varetægt. Samtidig viser analysen, at de nuværende regler giver anklagemyndigheden et bredt skøn, som kan være svært at udfordre. At antallet over de seneste år er blevet reduceret markant viser også, at loven skal strammes, så praksis ikke igen udvikler sig uhenigtsmæssigt.

“Vi synes, det er en fundamental forringelse af retssikkerheden og krænkelse af uskyldsformodningen, når personer kan sidde fængslet i flere år og under langt mere indgribende vilkår, end hvis de havde modtaget en dom. Rapporten dokumenterer, at varetægtsfængslinger i mange tilfælde er unødigt lange og ude af proportioner,” siger Andrew Hjuler Crichton, generalsekretær i Advokatsamfundet.

2196

aktive advokatvirksomheder i Danmark.

Samsam-dommen kalder på en undersøgelseskommission

“Højesterets dom i Samsam-sagen bekræfter samarbejdet med efterretnings-tjenesterne – det efterlader os med nogle store og meget væsentlige spørgsmål, vi som retsstat er nødt til at få kastet lys over. Vi mener derfor, at en undersøgelseskommission bør granske hele forløbet og derefter fremkomme med en konklusion i offentligheden.”

Martin Lavesen, formand for Advokatrådet, og Andrew Hjuler Crichton, generalsekretær i Advokatsamfundet, i debatindlæg i Berlingske 12. september.

405 Nye advokater

har opnået beskikkelse i 2025
(Pr. 20. november)

Rapport fra Advokatrådets arbejdsgruppe om kendskab til retssagsbehandling

Advokatrådet nedsatte i november 2024 en arbejdsgruppe om kendskab til retssagsbehandling, som fik til opgave at undersøge, hvilke krav man i fremtiden bør stille til advokatfuldmægtiges kendskab til retssagsbehandling for opnåelse af beskikkelse som advokat. Arbejdsgruppens arbejde har resulteret i en rapport med en række anbefalinger, som er afleveret til Advokatrådet. Anbefalingerne er blandt andet, at Justitsministeriet ser på muligheder for at udvide retssagsproven, at det skal gøres mere klart, hvilke sager og opgaver der kan tælle med, og at Advokatsamfundets dialog med Civilstyrelsen fortsættes for at få størst mulig åbenhed om praksis. Endelig anbefales det, at det bør overvejes, om beskikkelsen af advokater – af hensyn til uafhængigheden – bør flyttes til Advokatsamfundet.



Vi takker alle vores samarbejdspartnere for et fantastisk år

SFT Erhvervsvurdering – mere end 50 specialister. Én præcis vurdering.

Som advokat ved du, at præcision kræver specialister. Det samme gælder vurdering af aktiver i konkursboer og komplekse sager.

Hos **SFT Erhvervsvurdering** har vi over 50 branchespecialister, der matcher hver opgave med de rette kompetencer – og leverer en dokumenteret, retvisende og uvildig rapport, du kan stole på.

FRA AFSONIN – ER LØSNINGEN DEN

Med den nye straffereform har regeringen med bred opbakning fra Folketinget sat nye mål og rammer for afsonere i de danske fængsler over de næste fem år. Nogle skal fængsles i længere tid, andre i kortere. Flere fængsler skal bygges, nye tiltag er på vej med alternativer til fængsel for nogle afsonere, og fokus er øget på sårbare indsatte, forebyggelse og resocialisering. Men ifølge både advokater og eksperter er der lang vej til et forbedret straffe- og fængselssystem.

'Ryk i fængsel og gå tilbage til start' kan for mange afsonere snart betyde ryk længere tid i fængsel og forvent ikke en ny start – eller at du rykker i din udvikling.

Der er enorme forskelle på forholdene i de danske fængsler og med regeringens nye straffereform, er der lagt op til markante forandringer, som skal give et samlet løft med tilførsel af 7,5 mia. kroner over de næste fem år. Pengene strømmer til Danmarks Fængsler (tidligere Kriminalforsorgen) med den nye straffereform, der blandt andet betyder straffeskærpelser for personfarlig kriminalitet – samtidig med øget brug af alternative strafformer for andre grupper af afsonere. Der er konkrete mål om en kapacitetsudnyttelse i fængslerne på 92 procent i 2030 mod de nuværende 103 procent. Der er også mål om en sænkelse af reci-

divraten til 15 procent, dvs. hvor mange afsonere, som kommer til at begå ny kriminalitet indenfor to år efter løsladelse. I dag er den omkring 30 procent.

Men er det realistisk, og kan de mange nye tiltag lade sig gøre?

Det er tvivlsomt, mener Mikael Skjødts, formand for Advokatrådets strafferetsudvalg.

"Der er flere gode taktik i regeringens straffereform, men jeg er bekymret for, at straffeskærpelserne og den konkrete mangel på personale i fængslerne vil gøre det umuligt at realisere de gode initiativer om eksempelvis resocialisering," siger han.

Han anerkender, at det er et politisk valg at skærpe straffene yderligere, men påpeger, at de kommer ovenpå en lang række af straffeskærpelser, der er vedtaget de senere år, blandt andet med bandepakker og et ønske om

G TIL SONING NYE STRAFREFORM?

fordobling af straffene for udvalgte lovovertrædelser.

“Jeg har ikke set dokumentation for, at længere straffe fører til mindre kriminalitet. Flere eksperter har peget på, at det modsatte synes at være tilfældet. Men det er et politisk valg. Jeg tror dog, at samfundet har en højere interesse i, at der kommer hele mennesker ud på den anden side af en fængselsdom, end at de skal sidde i længere tid i et system, der i forvejen er under massivt pres,” siger Mikael Skjødt.

Overbelægning og underbemanding

Særligt på to områder står det kritisk til: Fængslerne lider under overbelægning og underbemanding, og ikke mindst problemer med at tiltrække tilstrækkelig med fængselsbetjente, der har den afgørende daglige interaktion med fangerne. Reformen har tiltag til at rekruttere udenlandske fængselsbetjente og også ambitioner om flere ansættelser af civilt personale, for eksempel flere socialrådgivere og undervisere.

Som det er nu i 2025, er forholdene i de danske fængsler stærkt kritisable med en belægning på 103 procent, og antallet af fængselsbetjente er faldet 13 år i træk frem til sidste år, hvor faldet stagrede.

En ny rapport, som Advokatsamfundet har fået udarbejdet af Copen-

hagen Economics med støtte fra Dreyers Fond viser, at der blot skal ske den mindste rystelse af forudsætningerne for de nye planer, for at budgettet og ikke mindst planerne i straffereformen skrider. Blot en forsinkelse af byggeriet af nye fængsler eller fortsatte problemer med rekrutteringen kan få korthuset til at falde sammen, når der i 2030 netto vil være 500 ekstra indsatte som en direkte konsekvens af de skærpede straffe i den politiske aftale.

“Der skal ikke meget til, før intentionerne ikke kan realiseres, og som det ser ud nu, mangler der jo 250-300 betjente,” siger Mikael Skjødt og uddyber:

“Selv med høje ambitioner og flere penge til fængslerne er ressourcerne knappe. Overbelægning og underbemanding gør det svært at løfte forholdene for de indsatte – og det kan få alvorlige konsekvenser for både retssikkerhed og resocialisering,” mener han.

Magasinet Advokaten har i det følgende talt med eksperter, advokater og Danmarks Fængsler om vilkårene her og nu og om forventninger til den nye straffereform. Hvad er godt, hvad er skidt, og hvilke konsekvenser har det, når indsatte skal tilbage til samfundet. Og hvad skal der til i forhold til resocialisering og ikke mindst forebyggelse af kriminalitet. ♦

STRAFREFORM

Den politiske aftale om straffereform fra juni 2025 indeholder tiltag på seks områder, som samlet set skal skærpe straffe, øge fængselskapaciteten og styrke forebyggelsen af kriminalitet. Der bliver investeret over 7,5 mia. kr. frem mod 2030 til fængsler, forebyggelse og personale.

1. HÅRDERE STRAFFE FOR PERSONFARLIG KRIMINALITET

- Fordobling af straffen for grov og særdeles grov vold.
- 50 % højere straf for voldtægt begået med vold eller trusler.
- Skærpede straffe for gentagen simpel vold, vold mod partner/barn, gruppevold og trusler mod offentligt ansatte.

2. FLERE FÆNGSELSPLADSER

- Over 2.000 nye fængselspladser frem mod 2030.
- Et helt nyt lukket fængsel med op til 400 pladser.
- Udvidelser i Sønder Omme, Grønland og genetablering af Horserød.
- Planer om nyt kvindefængsel i Jylland eller på Fyn.

3. STYRKET KRIMINALITETSFOREBYGGELSE

- 300 årsværk til forebyggende indsats i fængslerne.
- 200 mio. kr. årligt til forebyggelse og værk mestre.
- Fokus på unge, psykisk sårbare og socialt udsatte indsatte.
- Kriminalitetsforebyggelseskommission nedsat med toårigt mandat.

4. BEDRE REKRUTTERING OG FASTHOLDELSE

- 200 mio. kr. årligt til mere uniformeret personale og bedre arbejdsvilkår.
- Indførelse af sikkerhedsbetjente med kortere uddannelse.
- Rekruttering af fængselsbetjente fra andre EU-lande.

5. ALTERNATIVE STRAFFORMER

- Flere afsonere i fodlænke (op til 12 måneder).
- Virksomhedsafsoning og andre afsoningsformer.
- Mulighed for jobafsoning for unge med mindre grove domme.

6. VARETÆGTSFÆNGSLING

- Øget brug af fodlænker.
- Undersøgelse af brugen af besøgs- og brevkontrol.

FOREBYGGELSE OG RESOCIALISERING ER VEJEN FREM – MEN FÆNGSLERNE ER I KRISE

Kriminologer og sociologer med ekspertise i straffesager tager godt imod flere elementer i den kommende strafreform – men advarer mod strafskærpelserne og peger på, at de gode intentioner om resocialisering halter, når fængselssystemet er i krise.

Ekspertene er enige og har været det længe. Strafskærpelser virker ikke alene, hvis samfundet ønsker mindre kriminalitet. Advokaten har talt med fire eksperter om deres syn på de nuværende forhold for afsøgere og den kommende strafreform, og hvad de mener, der skal gøres for at forebygge kriminalitet og øge indsatsen for resocialisering.

Professor, ph.d. Linda Kjær Minke fra Syddansk Universitet har forsket i fængsler og fængselsstraf i 20 år og besøger jævnligt fængsler i hele Danmark.

“Da jeg så det med strafskærpelser, tænkte jeg åh nej... Vi står med et fængselssystem, der er fyldt til bristepunktet af indsatte. Vi har lige nu en belægningsprocent på 103! Den konkrete underbemanding og overbelægning vil formentlig stige med strafreformen og risikerer at forværre forholdene yderligere.”

Brug for online-undervisning

Når forholdene er så pressede går det også udover alle gode intentioner om forebyggelse og resocialisering, som er en del af fængslernes opgave, og som der også er afsat flere ressourcer til i den nye strafreform. Men hun oplever, at i det nuværende system er flere af de nuværende beskæftigelsestilbud meningsløse.

“Det er meget besværligt at få lov til at lave noget, der giver mening for den enkelte, hvis man gerne vil tage

en uddannelse eller følge noget onlinebaseret uddannelse. Det er utroligt, at man ikke kan gøre mere ud af den onlinebaserede undervisning i disse højteknologiske tider. Jeg ser alt for mange, der sidder og laver muse-trapper og julestjerner, og det er ikke meningsfuld beskæftigelse.”

Hun mener også, at forskellene på de fysiske rammer i fængslerne er for store, som de er nu.

“I Nyborg Fængsel er du ikke i tvivl om, at du kommer ind i et fængsel. Der er grønne tremmer allevegne, og fængslet er yderst presset på kapaciteten og bemandingen. Så har vi de nye lukkede fængsler som Søbysøgård



og Storstrøms Fængsel, hvor der er masser af lys og udsyn til grønne områder, fællesarealer og større celler med toiletter og bad. Det er markante forskelle.”

Linda Kjær Minke er spændt på, hvad strafreformen reelt kommer til at betyde i forhold til forebyggelse og resocialisering, og hvilke konkrete tilbud der kommer. Det er endnu uklart.

“Der skal efter min mening være udvidet adgang til uddannelse og meningsfuld beskæftigelse, øget adgang til internet, øget mulighed for besøg og børnevenlige rammer. Der mangler desuden kortlægning af forebyggelse både i kommunerne og tilbud i fængslerne.”

Hun ser også med bekymring på de initiativer, der er nævnt i strafreformen om mulighed for virksomhedsafsoning.

“Hvad går det ud på? Er der nogle virksomheder, der vil rumme det? Det ved vi ikke. Men det er vigtigt, at beskæftigelse ikke bare bliver billig arbejdskraft, men reelt bidrager til resocialisering.”

Fokus bør være på at få reel adgang til arbejdsmarkedet. Det, at de indsatte adgang til internettet er yderst begrænset, påvirker dem enormt og sætter dem bagud i forhold til resten af samfundet og muligheden for at vende tilbage til samfundet. Derfor har Linda Kjær Minke en appel:

“Skulle vi ikke virkelig sætte fuld gas på alt, hvad der handler om uddannelse? Jeg kan ikke forstå, hvorfor man ikke kan udvikle et IT-system, der er sikkert, så indsatte kan få adgang til online undervisning.

Hun fremhæver, at mange indsatte mister motivationen undervejs, og at længere straffe ikke hjælper på resocialisering.

“De fleste vil gerne en fremtid uden kriminalitet, men der er også mange,

der mister gejsten undervejs. De sidder med så lange straffe, og nogle af dem er så unge. De kommer ind som 19-årige og skal sidde i 14-16 år for narkokriminalitet. Det kan godt gøres bedre,” siger Linda Kjær Minke.

Relationen er hjertet i fængslet

Julie Laursen, lektor fra Københavns Universitet, har i mange år forsket

i og sammenlignet fængsler i Norge og England som modsatrettede kontraster, hvor Norge står for en mere humanitær model og England for et hårdere afsoningssystem. Hun mener, at Danmark har bevæget sig fra den norske retning til den engelske over de senere år.

“Det allervigtigste i et fængsel er relationen mellem indsatte og ansatte. Den udgør hjertet i fængsler, og det er derfra, orden og sikkerhed udspringer. Dygtige betjente, der bruger tillid intelligent, kan gøre en afgørende forskel. Det betyder, at man som fængselsbetjent nogle gange må tage en chance. For eksempel hørte jeg en historie om en betjent, der lagde en bog på et bord hos en indsat. Hun var misbruger, men bogen forandrede hendes liv til det positive. Hun gik i behandling og blev stoffri. Det kan virke banalt, men det viser, at små handlinger kan være ret afgørende og forandre et menneskes liv til det bedre.”

Julie Laursen mener, at det er svært at finde tid og overskud selv til de små betydningsfulde handlinger, for som det er nu, anser hun det danske system for at være i krise.

“Den danske kriminalforsorg var tidligere exceptionelt velfungerende og human, men især det sidste årti har budt på store udfordringer med mangel på personale, pres på fængslerne og flere indsatte, der sidder i længere tid.”

Julie Laursen er enig i, at trods gode intentioner i straffereformen, så bliver den svær at opfylde.

“Danmark er tidligere lykkedes godt med normaliseringsprincippet – at man ikke mister sine rettigheder andet end sin frihed, når man frihedsberøves. Det betyder en nogenlunde normal hverdag med adgang til uddan-

“Man skal huske, at det er utrolig svært at skabe en positiv forandring, hvis man er optaget af at overleve.”

nelse, beskæftigelse og alle de ting, vi ved, kan gøre en forskel. Men med et system i krise, er det svært.”

Hun nævner flere ting, der er væsentlige for, at indsatte kan afsone på en human måde.



“I de lukkede fængsler er det vigtigt, at indsatte kan lave mad, vaske tøj, have meningsfuld beskæftigelse og gøre rent i sin egen celle – for nogen er det god træning i basale færdigheder, og det er samtidig altafgørende for at bevare sine rettigheder.”

Hun understreger betydningen af veluddannet personale og er derfor bekymret for de nye planer om at indføre kortuddannede sikkerhedsbetjente.

“Fra England ser vi, at de ansætter unge med kun ti ugers uddannelse, men de forsvinder altså hurtigt igen. Det er vigtigt at holde fast i at bevare de høje standarder for uddannelsen til fængselsbetjent. Prøv at kigge på England, hvor de har haft en lignende udvikling som den, vi har nu i Danmark. Det er blevet hårdere, med længere straffe, og det har presset systemet fuldstændig i knæ.”

Julie Laursen har bemærket, at der

i straffereformen er lagt op til specialiserede behandlingsforløb og individuel støtte for de mest sårbare indsatte, og det er også nødvendigt, mener hun.

“Men man skal huske, at det er utrolig svært at skabe en positiv for-

andring, hvis man er

optaget af at overleve.

Hvis det for både indsatte og ansatte handler om det akutte. Hvis det handler om at sluk-

ke brande i metaforisk og nogle gange måske også i konkret forstand, hvis man er optaget af at dække sin vagtplan, som ikke hænger sammen, og alle mulige akutte ting, der opstår i løbet af en dag, så har man ikke tid og overskud til at gøre de ting, der skaber positiv forandring.”

Strafskærpelser er ikke løsningen

Peter Scharff Smith, professor i rets-sociologi ved det juridisk fakultet på Universitetet i Oslo, anerkender, at straffereformen rummer mange gode forslag, men er særdeles kritisk over for strafs-kærpelser:

“Der er mange gode ting i straffereformen, men det væsentligste – de massive strafs-kærpelser – er ikke særligt fornuftige. Vi bevæger os væk fra den nordiske straffepraktis, hvor frihedsstraf bruges med måde. Det savner den fornuft og faglighed, vi ser i mange af de andre forslag,” siger han.

Til spørgsmålet om, hvad systemet skal stille op, når personer begår grov personfarlig kriminalitet, siger han:

“Længere straffe kan give mening på nogle områder, det er jeg sådan set enig i, men det er at stikke folk blå i øjnene, at det skulle løse en masse problemer, eller at det skaber et mere retfærdigt straffesystem. Der er ikke noget generelt belæg for, at borgerne ønsker hårdere straffe – tværtimod. Den forskning, vi har om danskernes retsfølelse, siger noget helt andet end politikerne. Når folk skal dømme selv, så dømmer de mildere end domstole-

ne. Det, der er vigtigt for det enkelte offer og for samfundet som helhed, er, at retsvæsenet reagerer med den fornødne alvor og hurtighed på alvorlig kriminalitet, hvilket taler for højere opklaringsprocent, hurtigere domsafsigelse og dermed kortere va-



retægtsfængsling. Men der er ikke noget særlig godt argument for at sætte straffen op.”

Han understreger, at alternativer til fængsling, som der også fremgår af strafreformen og fokus på resocialisering, bør være topprioritet.

“Der er vældig mange positive ting i strafreformen. Der er også spændende forslag, når det gælder alternativer til fængsling. Det er det, man bør fokusere på,” mener han.

Tidlige indsatser og velfærd

Kriminolog og lektor David Sausdal fra Lunds Universitet, som i sin forskning har særligt fokus på unge bandekriminelle er heller ikke i tvivl.

“Jeg lyder jo efterhånden som en ødelagt pladespiller, der er gået i hak. Men det er paradoksalt, at man igen og igen anvender hårdere straffe, når det historisk set har vist sig ikke at være en effektiv metode. Tværtimod kan det være kontraproduktivt. Man bliver ved med at ville have mere og længere fængsel, og har trods alt kun øremærket omkring 1 mia. af de her 7 mia. kroner til resocialisering, mens resten går til mere fængselstid og flere fængsler. Forholdene i Danmarks fængsler er allerede forværret. Og når

man først og fremmest satser stort på at udbygge og yderligere presse et allerede presset system, kommer 1 mia. med største sandsynlighed ikke til at gøre den store forskel.”

David Sausdal mener, at samfundet i højere grad skal se på kriminelle unge som ressourcerfulde mennesker med potentialer, der – udover at man selvfølgelig skal forhindre og straffe deres kriminelle adfærd – kan udnyttes til noget konstruktivt. En del af dem er intelligente og kreative men bruger deres kompetencer til kriminalitet, selvom de lige så godt kunne bruges til for eksempel iværksætteri. Det bliver hellere ikke nemmere af, at vi lever i et samfund, som i stigende grad hylder det at blive ‘influencer’, at tjene

alle er medskabere af. Det er simpelt hen for let altid at tro, at kriminalitet blot kan forklares med en given individuel adfærd. Sådan tænker vi jo for eksempel ikke om så mange andre typer af opførsel i samfundet. Her peger vi gladeligt pilen både mod opvækst, forældre og samfundet mere generelt,” siger David Sausdal.

Ressourcerne bør derfor i stedet bruges på tidlige, velfærdsorienterede indsatser.

“Hvis man vil gøre noget ved kriminaliteten, er det ofte for sent blot at satse på straf og resocialisering. I stedet bør man satse yderligere på tidlige indsatser – herunder boligsociale og andre former for indsatser, hvor man kan fange unge op, før de havner

“Det er især vigtigt, at vi som samfund er til stede – både med pisk og gulerod.”

mange og hurtige penge, køre i hurtige biler og gå i dyrt mærketøj.

“Der er jo nogle, der ser på de her unge som værende dumme og ikke



kunne noget, men rigtig meget af det, de laver, kræver altså nogle rimelig høje kompetencer,” siger han.

Et spejl af samfundet

“Hvis vi betragter unge kriminelle som et spejlbillede af, hvad der allerede findes i samfundet, så må vi også i højere grad se indad. Så ser vi ikke kun dem – men også os selv og de problematiske samfundsideal og strukturer, som vi

i kriminalitet, og selvom vi selvfølgelig skal straffe og dømme kriminelle i et retssamfund, bør man skruer op for sådanne indsatser i stedet for at skruer ned, som det er sket i de senere år.”

Han advarer også mod, at dårlige forhold i fængslerne og længere straffe kan resultere i, at fængslerne bliver rekrutteringscentraler for kriminelle miljøer og skaber amerikanske tilstande.

“En af de største udfordringer er, at man er i gang med at udvande det grundlag, hvorpå det gode, forebyggende og resocialiserende arbejde har stået. Hvis presset øges og fængselsbefolkningen vokser, bliver fængslerne til rekrutteringscentraler, som man for eksempel har set i USA,” siger han og understreger:

“Et fungerende velfærdssamfund er og bliver det vigtigste skridt, og det er især vigtigt, at vi som samfund er til stede – både med pisk og gulerod – i de områder og miljøer, hvor kriminalitetsrisikoen er størst.” ♦

AFSONINGSREGLER SAVNER MENING

Forsvarsadvokat Naja Wærness Larsen oplever formålsløse afsoningsregler, som virker kontraproduktivt i forhold til resocialisering. Hun mener, at der burde være øget fokus på individet som indsat i et fængsel.

Fængselsmiljøet er en dårlig påvirkning for unge mennesker. “Man bliver ikke mindre kriminel af at sidde i fængsel – slet ikke som ung og påvirkelig.”

Det mener forsvarsadvokat Naja Wærness Larsen, medlem af Advokatrådets strafferetsudvalg, som ofte har unge klienter, der har rodet sig ud i kriminalitet. Hun mener, at fængslerne skal gøre meget mere for, at de unge ikke går i stå under fængselsopholdet, så de kan ane en fremtid i horisonten. Men det kan fængslerne ikke støtte dem i, som situationen er nu.

“Der mangler hænder, og der mangler tilbud – både på beskæftigelses og på uddannelsesfronten. Og der mangler individualiserede og formålstjenlige afsoningsmuligheder.”

Det er det indtryk, Naja Wærness Larsen har, når hun skal beskrive det danske fængselssystem og de nuværende muligheder for resocialisering af indsatte.

Hun besøger oftest klienter, der sidder varetægtsfængslet, men nogle klienter har hun også kontakt til, efter de har fået dom og skal afsone. De får generelt bedre forhold og flere muligheder for aktiviteter end under varetægtsfængslingen, men der er undtagelser.

“Efter nogle erfaringer sidder jeg bare tilbage med en fornemmelse af, at systemet savner mening. Det er for tungt og ikke formålstjenligt for unge, der egentlig kunne komme godt videre,” siger hun og fortæller om en ung voldtægtsdømt klient, som hun mener, er placeret det helt forkerte sted. Det er en sag, der har gjort hende vred på systemet.

En absurd sag

“Det er en helt almindelig 16- nu 18-årig gymnasieelev, ikke tidligere dømt og med gode personlige forhold, som er dømt efter samtykkebestemmelsen § 216. Det skete efter en fest for over to år siden, hvor de unge mennesker var fulde, og han mente, at han havde fået samtykke og var uskyldig i voldtægt, men blev altså dømt først i byretten og senere landsretten over et forløb på to år. Det startede med en kortere varetægtsfængsling under efterforskningen, men han kom ud og kunne starte i gymnasiet og fuldførte faktisk 1.g, før sagen overhovedet kom for byretten. Sagen blev herefter anket og kom først for landsretten i sensommeren året efter, efter at min klient var blevet færdig med 2.g og var nået at starte i 3.g. Fra starten af 3.g bliver han straks efter landsrettens dom indkaldt til at afsone, og det betyder, at han per automatik er blevet placeret til visitation i Herstedvester Fængsel.”

Fængslet er Danmarks specialfængsel til indsatte, som har behov for psykiatrisk, psykologisk og/eller sexologisk udredning og behandling.

Ifølge reglerne skal personer, der er dømt efter § 216 med en straf på over tre måneder anbringes indledningsvis i visitations- og observationsafdelingen i Herstedvester Fængsel. Der er dog to undtagelser til dette udgangspunkt, og den ene undtagelse er, såfremt det på baggrund af de nærmere oplysninger om krimina-

litetens karakter eller andre forhold må antages, at der ikke er grundlag for anbringelse i afdelingen.

“Da klienten blev indkaldt til afsoning i Herstedvester, bad jeg allerførst Kriminalforsorgen undtagelsesvis om tilladelse til afsoning



af de sidste knap fire måneder med fodlænke. Undtagelsesvis, fordi der er tale om en § 216-sag. Dette afviste Kriminalforsorgen blankt, fordi man i december 2023 politisk besluttede at afskære voldtægtsdømte personers mulighed for at afsone med fodlænke.”

Herefter bad Naja Wærness Larsen

om udsættelse af afsoningen, således at klienten kunne færdiggøre 3.g og starte afsoningen bagefter. Dette blev også blankt afvist.

“Til sidst bad jeg Kriminalforsorgen om at være opmærksom på undtagelsen i § 3, stk. 1, i anbringelses- og

overførselsbekendtgørelsen, så klienten fra start kunne blive placeret i et åbent fængsel med bedre mulighed for at fortsætte sin gymnasieuddannelse under afsoningen – og påpegede herunder, at den pådømte kriminalitet var begået for to år siden som 16-årig, at klienten ikke havde begået ny kriminalitet siden, havde gennemført både 1.g og 2.g og havde meget velordnede personlige forhold.”

Naja Wærness Larsen fik herefter svaret fra Herstedvester Fængsel, at det faktum, at klienten er ung og har gode personlige forhold mv., ikke ændrede på, at Kriminalforsorgen ud fra sagen ikke vidste, om han havde et behandlingsbehov.

“Jeg havde en fornemmelse af, at man hverken havde sat sig ind i sagen eller havde

læst, hvad jeg havde skrevet, og at undtagelsen i § 3, stk. 1, rent faktisk ikke bliver anvendt i praksis,” siger Naja Wærness Larsen.

“De burde i det mindste kunne tilbyde ham at komme i åbent fængsel eller at kunne fortsætte sin skole evt. med onlineundervisning, så han kan

gøre gymnasiet færdig. Der er rigtig meget, der er onlinebaseret i dag, men der følger fængslerne bare ikke med.”

I stedet blev han placeret i et lukket fængsel blandt personer med langvarige domme for seksualforbrydelser med et længerevarende visitationsforløb foran sig. Jeg synes, det er absurd,” siger Naja Wærness Larsen.

“Som en del af visitationen i Herstedvester bliver min klient indkaldt til samtaler med psykologer mv. og gentagne gange bedt om at forholde sig til noget, som han har nægtet sig skyldig i, og bliver konfronteret med, hvorfor han har gjort det. Han har fortalt, at han ikke ved, hvad han skal svare på deres spørgsmål, for lige meget hvad, han svarer, så føles det forkert.”

Derfor mener hun, at ligesom der er forskelle på de enkelte fængsler, så bør der også gøres mere forskel på de enkelte indsatte. I dette tilfælde kunne en socialrådgiver fra Kriminalforsorgens egne rækker, som er vant til at vurdere behandlingsbehov, også hurtigt kunne vurdere i en forsamtale før afsoningens start, at klienten ikke hører til der,” mener Naja Wærness Larsen.

Hun endte med at få ret i sine betragtninger, for klienten blev efter en måned i Herstedvester og endt visitationsforløb vurderet til at skulle flyttes over til afsoning i et almindeligt åbent fængsel – dog i Jylland, 260 km fra sit hjem og gymnasium, hvorfor besøg fra familien og muligheden for at blive under uddannelse bliver aldeles indskrænket.

“Som et sidste søm i kisten, så var der i øvrigt ikke plads i det nye fængsel. Så han sidder fortsat på en lukket afdeling i Herstedvester, hvor tiden i

stedet for går med at se tv og lære kort-tricks,” fortæller hun.

“Det er også en dyr plads, han holder inde i Herstedvester, som mere formålstjenligt kunne gå til en, der har det behandlingsbehov – for dem er der jo rigtig mange af, som også bliver dømt efter § 216, og hvor der har været vold eller anden tvang involveret, men det har der ikke i denne sag. Jeg synes ikke, at det giver mening,” siger hun og foreslår:

“Hvis man virkelig vil gøre en forskel, skal man kigge konkret på det enkelte menneske – ikke bare på paragrafnummeret i dommen. Reglerne er så stive, at de spænder ben for unge, der ellers er godt på vej videre i livet.”

“Jeg har haft flere klienter, der har været dømt alene på baggrund af de

afsoning. Er det så kun for de arbejdsløse, der ikke har job i forvejen, eller hvordan skal det foregå?”

Naja Wærness Larsen synes godt om den udvidede mulighed for at afsoning med fodlænke for domme op til 12 måneder samt eftergivelse af sagsomkostninger for blandt andet udvalgte unge under 25. Men igen gælder det ikke for mange af de klienter, hun har.

“Sagsomkostninger er virkelig noget, der fastholder folk både i kriminalitet, men også i at man ikke kan komme videre i sit liv. Det har man jo heldigvis fået øjnene rigtig meget op for, men det gælder så ikke for dem, der har fået seks måneders fængsel eller derover eller har begået grov vold, og heller ikke for personer, der er dømt efter bandeparagraffen med eller uden

vold. Når man samtidig skærper straffene, efterlader det ikke mange sager med et straffniveau på under seks måneders fængsel.

Når folk laver økonomisk kriminalitet, om det så er skattebedrageri eller databedrageri på internettet, snyder ældre mennesker osv., så er det jo planlagt og overlagt. Det er det i sjældnere grad, når det gælder vold. Det er ofte noget, der opstår spontant på baggrund af en diskussion eller andet og udøves i affekt. Jeg har meget svært ved at forstå, at hvis man begår velovervejet kriminalitet og får fem måneders fængsel for det, så har man øget adgang til at få sine sagsomkostninger væk, men det har man ikke, hvis man på grund af et ugennemtænkt øjebliks dumhed har fået en dom for grov vold eller for simpel vold, og så har fået seks måneders fængsel,” siger hun som eksempel på, at straffereformen ikke er fair. ♦

“Der mangler hænder, og der mangler tilbud – både på beskæftigelses og på uddannelsesfronten.”

nye samtykkeregler. De er enlige svaler i den forstand, at dem kommer jeg ikke til at se som klienter igen. Det synes jeg godt, man kunne tage højde for i den nye straffereform. For i den er der lagt op til at gøre mere forskel på de indsatte, og så bør det også gælde den her gruppe af unge. Men det gør det ikke, som det ser ud nu,” siger hun.

Straffereform unfair

Naja Wærness Larsen ser flere lyspunkter i straffereformen, men mener det er uklart, hvad de egentlig kommer til at betyde.

“Straffereformen har jo mange gode nye tiltag. Det er bare ikke helt let at afkode, hvad de indeholder, når der bliver talt om resocialisering og for eksempel forslaget om virksomheds-

VARETÆGTSREGIMET KAN IKKE FORTSÆTTE

'Kafkask' og et 'forældet regime' er nogle af de ord, forsvarsadvokat Thomas Brædder anvender, når han skal beskrive forholdene for varetægtsfængslede klienter. Han mener, at det alt for ofte er ubegrundet, at indsatte skal sidde på ringere vilkår, når de ikke er dømt, end afsonere, der er dømt.

18

I Spanien må en varetægtsfængslet, som er fængslet på grund af påvirkningsrisikoen gerne tale i telefon med sine pårørende. Det må man ikke i Danmark, hvis man sidder med brev- og besøgskontrol, hvilket er tilfældet for over 60 procent af alle arrestanter i Danmark. De varetægtsfængslede udgør pt. omtrent 36 procent af det samlede antal indsatte på cirka 4000.

Men ifølge forsvarsadvokat Thomas Brædder, som er medlem af Advokatrådets strafferetsudvalg, er der tale om en begrænsning, som primært belaster de mest lovlige af de varetægtsfængslede – og deres familier.

“Hvis en varetægtsfængslet virkelig gerne vil have en besked sendt ud af fængslet, så kan det godt lade sig gøre – også selvom varetægtsarrestanter ofte sidder alene i en celle 23 timer i døgnnet. For ganske ofte har en varetægtsfængslet med brev- og besøgskontrol nemlig kontakt med indsatte, som ikke er undergivet denne kontrol. Og så skal man ikke være særlig kreativ for at kunne regne ud, hvordan et brev så kan komme ud af fængslet, uden politiet ser det,” fortæller han.

Thomas Brædder ser det som et af mange problemer med den måde, vi i dag håndterer de varetægtsfængslede.

“Det er helt åbenbart, at der kan være gode grunde til, at en person i en periode skal være varetægtsfængslet,

og at det skal ske uden kontakt med personer udenfor murene, uden at politiet kan lytte med. Af samme grund kan vi heller ikke være tjent med et system, hvor vi ikke kan finde ud af at håndhæve den slags begrænsninger. For reelt så går det bare ud over dem, som i virkeligheden slet ikke behøver at være underlagt den slags restriktioner. Nemlig dem, der undlader at forsøge at påvirke sagens efterforskning, selv om de reelt godt kunne, hvis de ville. Det er jo temmelig absurd.”

Thomas Brædder er i det hele taget kritisk over for de vilkår, hans varetægtsfængslede klienter har. For han ser, hvor hårdt det rammer dem og deres familier, og hvordan flere sågar bliver syge af det.

“Jeg kan simpelthen ikke forstå, hvorfor vi stadig har et så forældet regime omkring varetægtsarrestanter, og at de skal sidde på langt ringere vilkår end afsonere. Som udgangspunkt burde de have samme vilkår som afsonere. Kun dem, der er fængslet af frygt for påvirkning, bør have særlige indskrænkninger,” siger han.

Menneskeligt nedbrydende

Hvis man som dømt i Danmark skal afsones en fængselsstraf, har man ret og pligt til at deltage i arbejde eller uddannelse, som tilbydes af fængslet. Derudover vil man som afsoner

have adgang til fritidsaktiviteter og som udgangspunkt også selv stå for madlavning, rengøring og lignende. Det er alt sammen lovfæstet i straf-fuldbyrdsloven og bygger på det princip, at afsoningen ikke kun har til formål at straffe, men også at hjælpe og påvirke den dømte i den rigtige retning. Men sådan er det langt fra for de varetægtsfængslede.

“Mange varetægtsfængslede sidder i deres celle 23 timer i døgnnet og har kun én times gårdtur. De har et fjernsyn, en seng og måske noget papir, de kan skrive på. De har ikke adgang til telefonopkald. De skal trykke på en knap, når de har behov for at komme på toilettet, og så vente på, at nogen har tid til at følge dem dertil. Det kan tage tid, så i stedet benytter de håndvasken i deres celle. Besøg har de måske en time hver 14. dag under overværelse af en betjent. Det er mig ubegribeligt, at vi i Danmark i 2025 accepterer sådan nogle vilkår. Det er nedbrydende for ethvert menneske og skaber ødelagte mennesker og familier på den anden side af varetægtsfængslingen. Med andre ord, det præcis modsatte af det, vi arbejder for, når vi har at gøre med mennesker, der afsoner en straf, de er dømt for. Og de varetægtsfængslede er end ikke dømt for noget.”



Hårdere i Danmark

Thomas Brædder oplever, at de enkelte fængslers håndtering af varetægtsfængslede vilkår er uigennemsigtige, og at de bærer præg af vilkårlighed. De vidner om et system, der mangler ressourcer og derfor i alt for høj grad isolerer mennesker, og hvor rammerne er mere begrænsende, end hvad der er nødvendigt af hensyn til formålet med varetægtsfængslingen.

“Mit indtryk er, at fængslerne faktisk gerne vil skabe nogle ordentlige forhold og muligheder for de varetægtsfængslede. Men på grund af det kæmpemæssige pres, der er på fængslerne på grund af det meget høje antal fængslede, personalemangel og begrænsede ressourcer, så bliver alt “det gode arbejde” skåret væk. Og så er der ikke meget tilbage ud over ensomheden bag den låste dør.”

Ifølge en ny rapport fra Justitia og Advokatsamfundet med titlen ‘Varetægtsfængsling – Retssikkerhed før dom’ sidder markant flere indsatte i længere tid som varetægtsfængslede. Gennemsnitslængden for varetægtsfængslinger er siden 2018 steget fra tre til nu seks måneder, og antallet af personer, der har siddet varetægtsfængslet over to år, er flere end 100 personer.

Nogle ender med at afsone hele deres dom i varetægt. Og nogle bliver endda frifundet og kommer i flere tilfælde ud til et liv uden job, bolig og familie.

Vilkår varierer

I de danske fængsler er vilkårene varierede fra arrest til arrest – og sågar fra afdeling til afdeling i samme arrest. Nogle steder har de indsatte en videre adgang til fællesskab, imens de andre steder er alene de fleste timer. Enkelte steder kan de også få lov til at lave mad. Og nogle få steder er der tilbud om undervisning eller værkstedsarbejde.

“Hvis en klient spørger, hvorfor han

ikke kan få samme muligheder som en anden indsat, er det enormt svært at forklare og vejlede om. For jeg ved simpelthen ikke, hvad der afgør, hvem der får lov til hvad. Mest af alt fremstår det som et meget begrænset tilbud – og derfor noget, der kun tilbydes nogle få – formentlig styret af de ressourcer, der er til rådighed i det enkelte fængsel,” siger han.

Det samme gælder for besøg og kontakt med pårørende. I nogle arrester er der mulighed for at få besøg flere gange om ugen. I andre kun én gang om ugen eller hver 14. dag.

“Mit indtryk er, at de vilkår, den varetægtsfængslede lever under, er meget lokalt forankret. At det mest af alt er styret af, hvilken arrest han

“Hvis en varetægtsfængslet person – der jo end ikke er endelig dømt for noget – skal have ringere vilkår end en person, der ER dømt for noget, så må det kræve overordentligt gode grunde,” siger han.

“De begrænsninger, en varetægtsfængslet må tåle at være underlagt, er nødt til at hænge sammen med de grunde, der er årsag til, at vi holder vedkommende varetægtsfængslet. De kan enten skyldes, at politiet er bange for, at den sigtede vil forsøge at ødelægge efterforskningen ved at påvirke vidner eller fjerne beviser, at de er bange for at den sigtede vil flygte til udlandet, at de frygter, at han vil begå ny kriminalitet igen, hvis man sætter ham på fri fod, eller endelig, at det vil



eller hun tilfældigvis er havnet i, de ressourcer, de har til rådighed, og de procedurer, de lokalt arbejder ud fra,” forklarer Thomas Brædder.

Han mener, at det er på tide at gentænke den måde, varetægtsfængslede bliver håndteret på. Både for at sikre, at de regler, de er underlagt, rent faktisk virker og bliver overholdt, og for at sikre, at vi ikke pålægger de varetægtsfængslede flere indskrænkninger end nødvendigt.

støde retsfølelsen, at den sigtede er på fri fod.”

Selvom grundene til at varetægtsfængsle en sigtet kan variere, er vilkårene i fængslerne alligevel ofte i vidt omfang de samme, hvilket Thomas Brædder mener bør ændres:

“Hvorfor kan de personer, der er varetægtsfængslet, fordi man er bange for, at de på fri fod begår ny ligartet kriminalitet, ikke blive placeret på fuldstændig lige fod med afsonere?

Hvorfor skal deres dør være låst 23 timer uden adgang til beskæftigelse, uddannelse eller behandling, så længe de IKKE er endelig dømt? Det samme gælder dem, der er varetægtsfængslet, fordi man mener, at det vil støde retsfølelsen, hvis de er på fri fod – hvorfor kan de ikke have samme vilkår som dem, der er endelig dømt? Hvilket formål tjener det at give de personer dårlige vilkår end dem, der er dømte?”, siger han og fortsætter:

“Hvorfor kan man ikke sørge for, at de personer, der sidder varetægtsfængslet, fordi man frygter, at de vil påvirke efterforskningen, placeres i de samme arresthuse, med samme restriktive vilkår i forhold til omverdenen, men med åben dør, så de i det mindste kan have fri social kontakt med hinanden – selvfølgelig under hensyn til, at folk i samme sag ikke sidder sammen. Og hvorfor skal de ikke inden for de rammer have samme mulighed for beskæftigelse, aktiviteter og selvvedligehold som afsonere?”

Kafka bag tremmer

I dag kan en varetægtsfængslet søge om at få lov til at blive overført til almindelige afsoningsvilkår, men den mulighed fortolkes meget restriktivt og med en begrundelse, som er svær at forstå for dem, det handler om.

“Som reglerne er i dag, vil en varetægtsfængslet kun kunne overføres til almindelig afsoning, hvis anklagemyndigheden samtykker i det. Og det gør de som udgangspunkt kun i meget få sager, nemlig kun i de sager, hvor den sigtede har erkendt sig skyldig i en del af det, han er sigtet for. For i de tilfælde ved man jo, at han eller hun vil skule afsone et eller andet, da noget jo er erkendt. Man har med andre ord den tilgang, at man ikke mener, at man kan

overføre en person til afsoning af en straf, som vedkommende ikke har erkendt. Og i teorien lyder det jo meget fornuftigt. Men det runger lidt hult og fremstår temmelig kaffkask, når man samtidig mener, at den samme person sagtens kan sidde varetægtsfængslet i en arrest med halvt så mange rettigheder og muligheder, som hvis han var almindelig afsoner. “Glæden” ved ikke at blive behandlet som endelig dømt kommer i hvert fald med en høj pris.”

Løs det nu

Ifølge Thomas Brædder er det ikke ny viden eller forskning, der er behov for, men blot at vi gentænker og omorganisere måden, vi håndterer de varetægtsfængslede på. Det, vi allerede ved, virker, er det, der er behov for.

“Mit indtryk af personalet i fængslerne er, at de selv er pressede over ikke at kunne gøre mere af det, de ved, der virker. Jeg tror, de alle bræn-

deligt, hvordan de forskellige vilkår påvirker hans klienter i fængslerne:

“Jeg mærker en klar forskel på de af mine klienter, der er så heldige at være i en eller anden form for beskæftigelse, eller som får glæde af andre friere rammer. De er mindre presede og angste, og de kan i højere grad se fremad til livet efter varetægt. For dem, der sidder på de mest restriktive vilkår, er der derimod ofte kun én ting i hovedet: Hvor længe skal det her vare ved?”

Thomas Brædder er meget positiv over for det øgede fokus, der gennem de seneste år er kommet på varetægtsområdet – både politisk og fra Højesteret, som har afsagt flere afgørelser, der har været med til at skubbe praksis i en ny og mere tidsvarende retning. Og det fokus bør ikke stå alene, siger han:

“Det giver sig selv, at hvis vi ønsker at begrænse de skadevirkninger, vare-

tægtsfængsling medfører, skal vi ikke kun kigge på, hvor ofte og hvor længe vi fængsler. Så skal vi også kig-

“For dem, der sidder på de mest restriktive vilkår, er der derimod ofte kun én ting i hovedet: Hvor længe skal det her vare ved?”

ge på vilkårene. For der er stor forskel på, hvor belastende en varetægtsfængsling er, afhængig af de begrænsninger – eller muligheder – den enkelte er underlagt. Tre måneders varetægt med 23 timer på cellen, er noget helt andet end tre måneder med skole, arbejde og mulighed for social omgang med andre. De to ting er tæt på usammenlignelige.”

Thomas Brædder mener, at det gode spørgsmål i virkeligheden er det, hans mest pressede klienter rejser: “Hvor længe skal det her vare ved?” ♦

der for at gøre en forskel for den enkelte og vores samfund. At være med til at skubbe mennesker tilbage i den rigtige retning.”

Han mener, at alle varetægtsfængslede burde tilbydes skole, arbejde eller behandling – for dem med misbrug.

“En del af de danske fængsles DNA har altid været relationsarbejdet – at opbygge et kendskab og en relation til den fængslede og ud fra det skabe de rammer for den enkelte, der bedst bidrager til, at den fængslede kan vende tilbage til samfundet til et liv uden kriminalitet. Til glæde og gavn både for den enkelte og for samfundet i det hele taget.”

I følge Thomas Brædder er det ty-

HVOR MANGE SOCIALRÅDGIVERE KAN MAN FÅ FOR ÉN FÆNGSELSPLADS?

Danyal Tirpan er forsvarsadvokat og har mange unge førstegangskriminelle blandt sine klienter. Han har et stærkt ønske om, at der politisk bliver satset langt mere på forebyggelse for at gribe og støtte op om de unge i de formative år og med de rigtige mentorer og rollemodeller, som kan vise vejen frem udenom kriminalitet.

22

En fængselsplads koster det samme som mindst to socialrådgivere. Måske kan man endda få flere til prisen, hvis man også satser på andre faggrupper til at være støttepersoner og mentorer, som kan gøre en forskel i unges liv. Hvis man investerede mere i forebyggende indsatser blandt unge i risikozonen, så kunne samfundet spare millioner i den anden ende på retssager og fængselspladser. Det mener forsvarsadvokat Danyal Tirpan. Han har mange unge førstegangskriminelle blandt sine klienter, og han er ikke i tvivl om, hvad der skal gøres for, at færre unge roder sig ind i kriminalitet.

“Jeg møder jævnligt unge i retssalen, der allerede har mistet tilliden til systemet. Flere fortæller, at de føler sig dømt længe før, de står for en dommer. Den oplevelse er ikke bare en subjektiv følelse – den er et symptom på et system, hvor sanktioner kommer hurtigt, men hjælpen kommer for sent,” siger han og uddyber:

“Jeg har 16-årige, som er blevet taget igen og igen for at sælge hash, 15-årige, der er taget for indbrudstyveri, for slet ikke at tale om de 17-årige, der er blevet taget med en kniv et par gange og måske også har været med i nogle voldshandlinger. Der sker så det, at de her kontaktpersoner og støttepersoner, nogle af dem har, dem har de kun tre

til fire timer om ugen. Og det er alt, alt for få timer til at danne en nære relation, som kan gøre en forskel. Det bliver ofte ikke til meget andet end en tur i træningscentret. Jeg har et klart indtryk af, at der er sket store besparelser på det forebyggende arbejde i kommunerne, og det undrer mig, at man ikke kan gøre det bedre, når det er åbenlyst, at en ung er på vej ind i en kriminel løbebane,” siger han.

En rapport fra VIVE viser tegn på, at der reelt bliver sparet på SSP-

“Jeg ser mange unge liv, som smuldrer.”

samarbejdet i kommunerne, blandt andet ved at udvide opgaverne, uden at pengene følger med. Men den forebyggende indsats er kompleks og kan ikke angives præcist.

Danyal Tirpan er overbevist om, at god forebyggelse blandt andet handler om at få mentorer og støttepersoner til at være i kontakt med de unge. Og det skal være gode forbilleder, de unge kan spejle sig i, eller som har en evne til at give dem selvtillid ved at lytte til dem og tro på dem.

“Der er selvfølgelig mange pædagogiske værktøjer, men det virker at danne nogle dybe, nære relationer med personer, der har indblik i de unge, og hvor der er mulighed for at få en

vis indflydelse. Hvis en ung person har et forbillede at se op til, én, som i den unges øjne er smart, stærk, kvik, ‘sej nok’ – og sød og er venlig. En, der arbejder på lovlig vis eller har en legitim forretning, og som behandler den unge med respekt og en tro på, at den unge kan noget. Så er det min opfattelse, at den unge vil få andre præferencer i livet.”

Hans erfaring er, at det ofte er relationen til en engageret voksen – en kontaktperson, med et syn på den unge som et menneske og ikke bare et problem – der kan vende udviklingen:

“Jeg havde for eksempel en klient, som var i kontakt med flere forskellige støttepersoner af kort varighed, men som han ikke kunne tale med. På et tidspunkt fik han så en, der fik skubbet ham i den rigtige retning. Først til et job i Føtex, så gymnasiet og senere til nye ambitioner i livet om at blive flymekaniker. Han fortalte, at de havde haft langt flere timer sammen end normalt, og at ‘han så mig som et menneske og ikke bare et produkt.’”

Et fælles ansvar

Danyal Tirpan mener, at både samfundet men også retsstaten generelt svigter et fælles ansvar for borgere i de formative år, og så søger nogle unge

identitet og anerkendelse i miljøer, hvor kriminalitet er normen.

“Man er ikke særlig opmærksom eller proaktiv, hverken i skolen eller andre steder, hvor man har et ansvar. Jeg skal ikke kunne sige, om det er af økonomiske årsager, at man ikke gider at bruge flere ressourcer på det, men jeg mener, at som en del af en forvaltning, der har med børn at gøre, så er der et strukturelt ansvar.”

Skolerne har for få ressourcer, socialforvaltninger har for mange sager per sagsbehandler og lange ventetider på behandling og støtte.

“De unge vælger altså ikke kriminaliteten i et tomrum. De skubbes i den retning af et samfund, der mangler evnen – og måske viljen – til at gribe dem.”

Han advarer mod kortsigtet økonomistyring, som han mener, kommunerne er præget af:

“Jeg ser mange unge liv, som smuldrer. Jeg er overbevist om, at det kunne være undgået. Man sparer på børne- og ungeområdet med et håb om kortsigtede budgetgevinster – men regningen kommer alligevel. Den kommer som øgede udgifter til politi, fængsler og retssystem. Den kommer i form af tabte ungdomsliv.”

Han efterlyser derfor politisk

mod og vilje til at investere langsigtet, og han ser også gerne, at flere advokater stemmer i og peger på de systemiske svigt.

“Retssystemet kan ikke alene løse problemet. Hvis vi vil værne om retsstaten og sikre, at retssikkerhed gælder alle – også de yngste og mest sårbare – må vi insistere på, at forebyggelse, uddannelse og social indsats prioriteres lige så højt som sanktioner,” siger han og tilføjer:

“Det kræver, at vi investerer i tidlig indsats, i uddannelse, i mental sundhed og sociale fællesskaber. En social investering bør måles i menneskelige og samfundsmæssige gevinster – i færre retssager, i bedre trivsel og i øget tillid til retssystemet. Vi har rigeligt med evidens for, at tidlig indsats virker. Nu mangler vi bare at handle på den.” ♦





STRAFREFORMEN ER ALT, HVAD VI HAR ØNSKET OS

Udover tilførsel af ressourcer og nye bygninger til flere pladser i Danmarks Fængsler åbner straffereformen også for mere resocialisering. Direktør Ina Eliassen lover forbedringer, der kan mærkes af både afsonere og varetægtsfængslede.

Der er stor begejstring for straffereformen hos Ina Eliassen, direktør for Danmarks Fængsler (tidligere Kriminalforsorgen). Hun ser den som historisk af omfang og lover, at der vil ske forbedringer for både indsatte og personale samt flere muligheder for at fokusere på sårbare indsatte. Akilleshælen er fortsat pres på personalet med manglen på betjente og den nuværende pladsmangel i fængslerne.

“Vi har faktisk fået alt det, vi har ønsket os med den her reform, og det er virkelig de ting, vi har brug for,” siger hun.

Først og fremmest skal der sættes ind på personalemanglen med rekruttering af flere betjente, blandt andet fra udlandet, og en ny gruppe af kortere uddannede ‘sikkerhedsbetjente’, og så skal der ansættes flere civile til for eksempel uddannelses- og beskæftigelsestilbud og til at støtte særligt sårbare grupper. Hvilke faggrupper, det præcist skal være, vil hun ikke definere endnu.

“Pædagogisk personale har vi i forvejen, men der kommer vi til at skruer op. Jeg ser både for mig en udvidelse af nogle af de civile grupper, vi har, og også at vi ansætter helt nye civile grupper, så vi faktisk kan tage os af de meget sårbare indsatte, vi har,” siger Ina Eliassen.

Øget fokus på særligt sårbare

Med reformen vil der være et særligt fokus på øget differentiering blandt de sårbare grupper.

“Vi kommer ikke til at diagnosticere, men der vil blive mulighed for screening

af ADHD, ADD og lignende, og vi arbejder på at udvikle særlige tilbud til autister og personer med PTSD. For de allersvageste indsatte etableres som noget nyt en særlig socialafdeling, hvor der blandt andet gives støtte til helt basale dagligdagsopgaver,” siger hun og oplyser, at en meget stor del af alle indsatte er psykisk udfordrede eller opmærksomhedsforstyrrede.

“Vi skal øge fokus på de meget sårbare og på unge, der ikke rigtig kan komme i gang med noget uddannelse og beskæftigelse. Nogle af dem skal have støtte til at komme op om morgenen og tage tøj på, få børstet tænder og gøre helt almindelige ting. Det kan vi af gode grunde ikke hjælpe med i vores fængsler i dag, men vi har altså grupper, som er så svage, at de er plejekrævende.”

Ina Eliassen forklarer, at når de mest sårbare får særskilt behandling, vil de øvrige indsatte også opleve forbedringer.

“Det bliver rigtig godt for de svage grupper, men det bliver også godt for alle dem, der ikke hører med til de her grupper. Som det er i dag, løfter vi jo det hele med det, vi har. Når de særlige grupper tages ud til særskilt behandling, bliver der frigjort mere plads til de andre,” siger hun og tilføjer:

“Man kan arbejde med de grupper på en mere systematisk måde, end vi gør nu. Så først skal vi finde dem, så sætter vi noget særligt i værk, og så bliver vores personale også uddannet til at tage sig af netop de grupper.”

Derudover er der fokus på at udvide mulighederne for uddannelse og beskæftigelse under afsoningen for alle.

“For udefrakommende kan det måske se ud som om, at straffereformen mest udgøres af strafskærpelser, og det

kan måske være svært at se, hvor bred en reform, vi har fået. Men reformen er bred, og hele den kriminalitetsforebyggende indsats fylder markant, hvor vi eksempelvis har fået mange ressourcer til uddannelse og beskæftigelse,” siger Ina Eliassen.

Varetægtsfængslede i krise

Som en del af straffereformen er Danmarks Fængsler også i gang med at forbedre de varetægtsfængslede vilkår og muligheder, blandt andet med et digitalt understøttet besøgsbookingssystem, og man vil arbejde for at dække deres behov tidligere.

“Det bliver rigtig godt for de svage grupper, men det bliver også godt for alle dem, der ikke hører med til de her grupper.”

“De varetægtsfængslede er faktisk en særlig sårbar gruppe på den måde, at de ofte er i en slags krisesituation, når de bliver indsat – især dem, der aldrig har haft kontakt til vores system før. De bliver hevet ud af deres hverdag og smidt ind i en celle mange timer i døgnet. Der vil vi gøre mere,” siger Ina Eliassen og uddyber:

“Vi vil gøre det nemmere for børn at besøge deres forældre, både fysisk og via video, og så kigger vi på rettighedsbaserede løsninger inspireret af andre lande, hvor barnets rettigheder vægtes højere end forældrenes. Vi vil også sætte særlige initiativer i gang for at støtte varetægtsfængslede, især i de første 14 dage, hvor risikoen for selvmord er størst.”

Fortsat udfordringer

I forhold til straffereformens erklærede mål om at sænke recidivraten til 15 procent understreger Ina Eliassen, at den afhænger af mange faktorer, men at de nye initiativer vil gøre en forskel, især for dem, der tidligere har mistriledes i fængslet på grund af uopdagede diagnoser.

“Det signal, der ligger i målet om 15 procent recidiv, er et enkelt udtryk for, hvad vi skal levere på – nemlig mindre kriminalitet. Mange af de ting, jeg har nævnt her, vil gøre en forskel i forhold til recidiv. Det er jeg helt overbevist om.”

De største udfordringer for at få initiativerne i gang er fortsat at finde personale og pladser nok og at gøre det uden at overbelaste systemet.

“Vi fortsætter selvfølgelig med kampagner og opmærksomhed på det ekstremt spændende arbejde, det er at arbejde i Danmark Fængsler. Og kurven er jo knækket – altså hvor vi har været nærmest lodret nedadgående i mange år, er kurven nu fladet ud i et par år, og nu er vi lidt på vej opad. Vi er også i fuld gang med at ansætte flere civile. Jeg tror på, at straffereformen har en positiv effekt for rammerne og vilkårene i fængslerne. Men vi er nødt til at indføre reformen forsigtigt, så systemet ikke knækker under presset. Der vil fortsat og løbende være plads til forbedringer, og det er, som jeg har sagt før, lige præcis forsvarsadvokater, som skal være dem, der snapper os i haserne konstant, når vi ikke gør det godt nok. Og det kommer de også til om både et og tre år, det er jeg helt sikker på.” ♦

Advokatens dagbog

HVIS JEG IKKE SKAL VÆRE EN ONE WOMAN ARMY, SÅ SKAL VIDEN DELES

Advokat Miriam Michaelsens uge bød på tidlig liveoptræden i Go'morgen Danmark, afhøringer om grooming, boller i karry med søspejderne, kettlebells, oplæg om børns digitale rettigheder, en sag i landsretten og implementering af open source-alternativer på kontoret.

Uge 39, 2025

MIRIAM MICHAELSEN

Advokat og stifter af ReThink Law
med speciale i digitale krænkelser, vold og chikane.
Forperson for Medierådet for Børn og Unge.
Cand.jur. fra Københavns Universitet i 2010.



MANDAG

Normalt er morgenerne i ugens løb meget klassiske. Jeg står op, vækker børn, spiser morgenmad med familien og går ud ad døren. Men mandag havde jeg sagt ja til at være med i Go'morgen Danmark. Så jeg skulle meget tidligt afsted, og jeg forlod allerede matriklen, inden min familie og solen var stået op.

Jeg var inviteret ind for at tale om doxing, hvilket er, når privatpersoners oplysninger som navn, telefonnummer, e-mail og profiler på digitale platforme deles offentligt. Det handlede om en konkret sag i Faxe Kommune, hvor forældre, der følte sig svigtet af systemet, havde delt sagsbehandleres navne i en Facebook-gruppe. I interviewet talte vi om balancen mellem ytringsfrihed og ansvar – hvordan man kan udtrykke frustration uden at skade dem, der sidder på den anden side. Det blev en god og nuanceret samtale.

Efterfølgende tog jeg direkte til landsretten, hvor jeg re-



præsenterede en klient i en ankesag. Hun havde haft en ubehagelig oplevelse som vidne i byretten i en sag om en læge, der havde overskredet grænser. Hun var blevet indkaldt som vidne af anklagemyndigheden under byretssagen og havde en dårlig oplevelse.

I pausen lavede jeg et interview med Politiken om Ønskeskyen – en platform, der ud over at blive brugt til at lave digitale ønskelister også fungerer som en forretningsmodel for virksomheden bag, hvor brugernes data, ønsker og adfærd udnyttes kommercielt. Som advokat og forperson for Medierådet for Børn og Unge er det vigtigt for mig at bidrage med viden, så medierne kan formidle det videre på en måde, så folk forhåbentligt bedre forstår, at når en digital platform fremstår som gratis, så betaler de med noget andet – deres opmærksomhed og data.

Efter retten hentede jeg børn og var sammen med dem, og om aftenen sagsbehandlede jeg for mine erhvervsklienter – klassisk advokatarbejde med ansættelseskontrakter, opsigelser og selskabsretlig rådgivning. Det var en lang mandag.

TIRSDAG

Tirsdag var jeg i Odense for at holde oplæg om børn og unges digitale tryk, trivsel og rettigheder – noget, jeg har prioriteret højt de seneste år. Jeg underviser primært voksne, der arbejder med børn og unge, fordi jeg har erfaret, at hvis vi skal sikre alle børn og unge bedre selv, og jeg ikke skal være en one woman army, så skal viden deles. Det handler om at få videreformidlet, hvad digital vold og digitale krænkelse er, ofrenes reaktioner, deres behov og det digitale univers, de lever i.

Det giver mig stor arbejdsglæde at bistå både erhvervsklienter og private, men det er også et meget meningsfuldt arbejde for mig at undervise voksne, der hver dag arbejder med børn og unge og for deres trivsel. At vide, at jeg – på relativt kort tid – kan klæde dem bedre på til at møde børn på en ny og mere forstående måde, betyder virkelig meget for mig. Det gør en stor forskel, når et barn fortæller om at have været udsat for grooming, afpresning eller andre former for digitale krænkelse, at de voksne kan møde barnet med en helt anden forståelse og tilgang, end man gjorde for bare få år siden. Ofte tænker jeg efter sådan en undervisning: *Nu kan jeg holde fri resten af dagen, for jeg har måske hjulpet 20 børn i den nærmeste fremtid.*

Senere samme dag deltog jeg i et onlinemøde med Rådgivningsudvalget hos DR's B&U-afdeling, hvor jeg sidder som forperson for Medierådet. Samtalen handlede om DR's strategi og vision på børneområdet – hvordan vores organisationers arbejde matcher den virkelighed, som børn og unge står i. Vi talte blandt andet om, hvordan aldersvurderinger af film og skadelighedsbegrebet ændrer sig i takt med børns oplevelser – og at vi nu står i en anden virkelighed, fordi krig og uro er rykket tættere på og fylder mere i børns bevidsthed.

Jeg er især optaget af den polarisering, jeg ser i børn og



unges digitale liv – både mellem kønnene og politisk. I skolegården er børnene i højere grad kønsopdelt, og det handler pludselig om, hvem man holder med. Polariseringen, som vi ser i USA, er blandt andet drevet af digitale platforme og deres algoritmer, der fastholder og forstærker ekstreme synspunkter. Derfor er det vigtigt, at børn – og voksne for den sags skyld – lærer, at man godt kan være uenige og samtidig være venner. Vi skal understøtte den respektfulde samtale, dialog og debat.

Om aftenen deltog jeg i bestyrelsesmøde på mine børns skole. Noget, jeg virkelig værdsætter, er, at skolens ledelse tidligt turde indføre en skærmpolitik med fokus på børnenes trivsel. Eleverne skulle aflevere deres telefoner, og det mødte naturligt modstand i starten – både fra elever, lærere og forældre. Men tiden har arbejdet for os, og det fungerer rigtig godt. For nylig tog skolens ledelse skridtet videre. Nu må eleverne ikke medbringe smartphones eller tablets på skolens område.



ONSDAG

Onsdag startede lidt anderledes. Jeg har egentlig ikke en decideret hobby, men for nogle år siden – efter at have tilbragt rigtig mange timer foran en computerskærm – begyndte jeg at få ondt i ryggen. Det blev tydeligt, at jeg var nødt til at gøre noget aktivt, for at det ikke blev værre, og på et tidspunkt tænkte jeg: Det skal fanme være løgn – så må jeg løfte nogle tunge vægte.

Siden da har jeg trænet styrketræning med en personlig træner. Det er hardcore vægtløftning og klassisk styrketræning. Ud over at det føles godt – særligt når det er overstået – så har det også gjort, at jeg ikke længere har ondt i



ryggen. Min træner, Rikke, er rimelig bad ass og to gange verdensmester i judo, så vi træner i hendes judoklub lige i nærheden. Jeg afleverer børnene og tager direkte hen og træner en time med hende.

Mit mål er at træne to gange om ugen, men det lykkes ikke altid. Jeg har en grundregel om, at der er nogle typer af klienter, der altid kommer først i køen. Hvis der er ofre – særligt børn – siger jeg ja til afhøringer og retsmøder, selvom det kommer i vejen for træning. Men ellers forsøger jeg at holde fast i to træninger om ugen. Det har også sat sit aftryk derhjemme. Da min yngste datter skulle tegne sin familie til et skoleprojekt, tegnede hun mig med store overarme og en kettlebell.

Efter træning havde jeg heldigvis en “hjemmedag” på kontoret. Vores kontor er forholdsvis nyt, og vi er stadig i gang med at få tingene på plads og sætte det rigtige hold. Min wingman, Christian Skettrup, som jeg har startet Rethink Law sammen med, har fra starten været meget klar: Vi skal være uafhængige af tech-giganterne. For ham var det et must. Jeg var lidt mere tøvende – kunne vi ikke bare starte med en Microsoft Office-pakke, så jeg kunne fortsætte med at arbejde, som jeg plejede med systemer, jeg kendte godt?

Vi har ingen Google- eller Microsoft-produkter på vores computere. I stedet bruger vi open source-alternativer. Brugerfladen ligner langt hen ad vejen det, man kender: søgefunktioner, mappestruktur, dokument- og klienthåndtering – det hele er ret intuitivt. Og det fedeste er, at vores IT-valg i ReThink Law ikke påvirker vores klienter. Vi leverer præcis samme – nok endda mere digitalt ansvarlig – service. ReThink Law bygger på en grundtanke om at kombinere jura og tech, og det afspejler sig i alt, vi gør.

Udfordringerne lige nu er, at de forskellige systemer og softwareløsninger ikke nødvendigvis spiller sammen automatisk. Men det er i virkeligheden ikke så anderledes end

det firma, jeg var i før, hvor vi også havde flere systemer, der ikke nødvendigvis "talte" godt sammen.

For os er der en stor tryghed i at vide, at vores data ikke ligger i en "sky" et sted i verden, hvor vi reelt ikke ved, hvordan tech-giganten bag behandler vores klients data. Men at den data, som vi har ansvaret for, ligger fysisk på en server i Valby – hos en dansk virksomhed, som vi har tillid til – med begrænset adgang og låste systemer. Det giver en helt særlig tryghed og transparens, som er vigtigt, især fordi vi arbejder med personfølsomme oplysninger. Det føles virkelig godt at have kontrol over egen data.

Hele implementeringen af vores system brugte jeg meget af min arbejdsdag på onsdag.

Om aftenen var jeg til søspejder med begge mine børn. Forældrene skiftes til at lave mad, og denne onsdag var det vores tur til at tilberede aftensmad til alle børnene. Ærligt, så stod min mand for hele forberedelsen. Det gør han tit.



Han havde lavet boller i karry på forhånd og pakket det hele ned. Jeg skulle bare snitte grønsagssnacks.

Måltider betyder generelt meget hjemme hos os. Jeg er vokset op med, at måltiderne er vigtige, og det har jeg taget med mig. Vi sidder oftest ned og spiser aftensmad og morgenmad sammen. Vi prøver at holde fast i, at det er noget, vi gør sammen som familie. Så uanset hvor travlt der er, så er vi hjemme til aftensmad. Og så er der perioder, hvor man må arbejde efterfølgende, når børnene er gået i seng.

TORSDAG

Torsdag begyndte jeg med et møde hos Radio- og tv-nævnet, hvor Karen Rønde, som er advokat og direktør for DPCMO, og jeg – med advokatasketten på – havde indsendt to klager. De handlede om, hvordan digitale platforme som TikTok og Meta udsætter børn for skadeligt indhold

– særligt med fokus på selvskade. Formålet med klagerne er ikke at pege fingre, men at få undersøgt og afprøvet, hvem der egentlig har tilsynsansvaret for indhold på "sociale" medier. Det blev en god og konstruktiv samtale, og nævnet behandler nu sagen.

Efter mødet gik jeg videre til Medierådets sekretariat, hvor jeg som forperson er involveret i forskellige projekter. Det er inspirerende at samarbejde med så dedikerede embedsfolk, der brænder for arbejdet for børn og unges trivsel, tryghed og rettigheder. Medierådet er ikke en NGO, men et rådgivende og uafhængigt organ, hvor rådets medlemmer er udpeget af kulturministeren. Vores fokus er at levere viden, vejledninger og anbefalinger baseret på viden frem for holdninger. Både til politikere, fagfolk og voksne omkring børn og unge. Der har før min tid været meget fokus på digital dannelse af børn og unge alene. Vores fokus nu er i høj grad også at være med til digitalt at danne hele "skjoldet" omkring børnene, som i fællesskab har ansvaret.

Senere på dagen havde jeg god tid til sagsbehandling på kontoret og mødtes bagefter med Lars Lokdam, min tidligere chef, kollega og mentor igennem 18 år. Han har været en meget vigtig støtte – både fagligt og personligt – og har ofte hjulpet mig med at navigere i komplekse, strategiske og følsomme sager.

Om aftenen deltog jeg i et familiearrangement med min mands arbejde. Vi var i Zoologisk Have, og jeg mødte hans kolleger for første gang. Han er ingeniør, så det var sjovt at træde ind i en helt anden verden end den, jeg normalt færdes i. Det var hyggeligt at få en fornemmelse af hans arbejdsliv – han kender jo mine kolleger ret godt, så det var rart at møde hans også.



FREDAG

Fredag var jeg til afhøring med en forurettet i et sagskompleks om grooming og afpresning af meget unge piger. Det er en igangværende sag, så jeg kan ikke dele detaljer, men det er tydeligt, at digitale krænkelser udfordrer den klassiske tænkning og praksis i retssystemets håndtering. Jeg har ofte klienter spredt udover hele landet i den samme sag med samme gerningsperson. Fordi én gerningsperson kan udsætte mange ofre for digitale krænkelser – på tværs af landet – som i denne sag, hvor ofrene er børn fra flere politikredse.

Det er positivt, at politiet nu begynder at se sammenhængen i sagerne på tværs af kredsene, så der i højere grad bliver samlet op på alle ofrene. Afhøringer af børn og unge er altid sårbare situationer, og det kræver stor omhu og opmærksomhed at sikre, at barnet ikke føler skyld eller skam. Ubehaget ved at blive afhørt er svært at komme udenom. Men jeg gør meget ud af at gentage, at de ikke har gjort noget forkert – at vi sidder der, fordi de er blevet udsat for noget strafbart, og at de har ret til hjælp.

30

Ved afhøringer af mindre børn sidder jeg ikke i rummet, men følger med fra et tilstødende lokale sammen med politiet, kommunen og forsvarsadvokaten. Det bliver filmet, og vi kan give input i pauserne. Når det er unge som i denne sag, taler jeg med dem direkte og understreger, at intet af det, de siger, vil ændre mit syn på dem. Jeg ved, at de kæmper med indre stemmer – én, der bebrejder dem selv, og én, der begynder at forstå, at de har ret til hjælp.



nu og har lært at placere dem i et mentalt arkivskab. Men selvfølgelig dukker der refleksioner op: Kunne jeg have gjort mere? Skulle jeg have spurgt anderledes? Min rolle er ofte passiv – hvilket ikke er min stærkeste side – men det handler om at hjælpe med at gribe offeret og sikre, at de bliver mødt ordentligt.

Det er den parallelle bevægelse mellem jura og menneskelighed, der gør arbejdet særligt meningsfuldt.

WEEKENDEN

Begge mine børn var afsted lørdag – den ene på spejdertur, den anden på legeaftale med overnatning – så min mand og jeg havde pludselig en hel dag uden planer. Den kunne være blevet brugt på mange fede ting... Men min mand foreslog, at vi fik styr på det nye kontor.

Så vi pakkede værktøj og boremaskine og mødtes på kontoret med Christian, der – ligesom mig – har en hjerne, der prioriterer alt det, der i vores optik haster ægte, og det er ikke nødvendigvis, hvor skrivebordene skal stå. Han havde sin gode ven Gustav med, som har fulgt os siden Christian og jeg begyndte at arbejde sammen for otte år siden. Sammen rykkede vi rundt, hængte billeder op, flyttede bogkasser og satte planter frem. Det var virkelig fedt at få det gjort. Bagefter gik vi ud og spiste.

Søndag blev en helt klassisk hjemmedag: tøjvask, planlægning af ugen og børn, der bare gerne ville spille spil og hænge ud. En rolig afslutning på en ellers meget aktiv uge.



Vores opgave – som de voksne omkring børnene – er at styrke den sidste stemme.

Når jeg tager hjem, tager jeg ikke sagerne med på den måde. Jeg har arbejdet med digitale krænkelser i mange år



”

Vi forstår din
branche, din
virkelighed, og
du kan regne
med os.

Kontakt os direkte:

Lukas Thomsen
Senior Private Banking rådgiver
76249636 / lut@rlb.dk

Jacob Juul Pedersen
Senior Private Banking rådgiver
76249548 / jjp@rlb.dk

Kære advokat

Hos os begynder rådgivning med relationer. Det handler ikke om priser eller produkter. Det handler om, at du bliver mødt af en rådgiver, der lytter; vi forstår din branche, din virkelighed, og du kan regne med os.

Og det er præcis sådan, vi arbejder.

Her er fem grunde til at vælge Ringkjøbing Landbobank som din finansielle rådgiver:

Vi lytter, før vi rådgiver

Det lyder måske enkelt, men det er ofte det, der er nødvendigt.

Vi starter ikke med løsninger, men med at forstå, hvad du ønsker at opnå – både her og nu og på den lange bane.

Vi skaber overblik i det komplekse

Mange af vores kunder har oplevet at drukne i dokumentkrav og skiftende rådgivere. Hos os handler det om at skabe ro, struktur og langsigtet klarhed i din privatøkonomi.

Vi er nemme at få fat i – og handler hurtigt

Du skal kunne ringe, når noget haster – vi arbejder i det tempo, din hverdag kræver, og sørger for, at løsningerne er til at forstå og nemme at handle på.

Vi respekterer din tid og din faglighed

Vi ved, at du er ekspert på dit felt. Det samme gælder os. Vores rådgivning bygger på erfaring og faglighed, men den er tilpasset din virkelighed.

Vi bygger relationer, der holder

Vi har mange kunder, der er kommet til os via en anbefaling. De bliver, fordi vi er loyale, ærlige og oprigtigt interesserede i det liv, vi rådgiver ind i. Det er måske ikke revolutionerende. Men det virker.

Bedste hilsner

Ringkjøbing Landbobank

RETSSIKKERHEDEN SKRIDER FOR BORGERNE

Ny retssikkerhedsanalyse viser, at især advokater inden for skatteret og udlændingeret vurderer, at borgernes retssikkerhed er blevet svækket de seneste år.

32

Retssikkerheden i Danmark er under pres ifølge Advokatsamfundets seneste retssikkerhedsanalyse, hvor både borgere, virksomheder og advokater er blevet spurgt om, hvordan det går med retssikkerheden. Her svarer 55 procent af de adspurgte advokater, at retssikkerheden for borgerne er blevet forringet de seneste tre år. Vurderingen varierer dog mellem retsområder. Advokater inden for skatteret og udlændingeret er blandt de mest kritiske, hvor henholdsvis 68 og 63 procent vurderer, at retssikkerheden er blevet forringet eller markant forringet særligt på deres område.

Blandt alle advokater i undersøgelsen peges der på flere årsager til generel ringere retssikkerhed. De mest nævnte er lange sagsbehandlingstider ved domstolene (74 procent), hastelovgivning (59 procent) og en lovgivning, der er blevet mere kompleks (47 procent).

Yderligere har halvdelen af advokaterne oplevet, at en myndighed ikke fulgte loven i en konkret sag. Blandt dem, der arbejder med udlændingeret og skatteret, er andelen endnu højere – henholdsvis 82 og 73 procent. De typiske forklaringer lyder på manglende oplæring af medarbejdere, misforståelser af lovgivningen, begrænsede ressourcer og politisk indflydelse.

Mange advokater har endda vejledt klienter til at opgive en sag, alene fordi modparten var staten eller en myndighed. Det gælder for 63 procent af advokater inden for udlændingeret, 58 procent inden for skatteret og 40 procent blandt alle advokater.

Analysen viser desuden, at hver femte advokat med speciale i skatteret vurderer, at retssikkerheden for danske virksomheder er lav eller meget lav. Blandt alle advokater er det knap hver tiende.

I det følgende ser vi nærmere på, hvorfor advokater inden for udlændingeret og skatteret i særlig grad vurderer, at retssikkerheden er blevet forringet. To advokater fra netop de områder deler deres erfaringer og giver indblik i, hvordan de oplever retssikkerheden i praksis. ♦

55 %

af alle advokater i retssikkerhedsanalysen mener, at retssikkerheden for borgerne er blevet forringet de seneste tre år

68 %

af skatteretsadvokaterne vurderer, at niveauet af retssikkerhed for den enkelte borger i Danmark er forringet/
markant forringet

63 %

af udlændingeretsadvokater vurderer, at niveauet af retssikkerhed for den enkelte borger i Danmark er forringet/
markant forringet

82 %

af udlændingeretsadvokater har oplevet, at myndighederne ikke har overholdt gældende love og regler

73 %

af skatteretsadvokaterne har oplevet, at myndighederne ikke har overholdt gældende love og regler

58 %

af skatteretsadvokaterne har anbefalet at opgive sager mod myndighederne

63 %

af udlændingeretsadvokater har anbefalet at opgive sager mod myndighederne



Skatteret



Udlændingeret

DER ER EN KLAR FORSKELSBEHANDLING

Retssikkerheden i udlændingeretten er under betydeligt pres, vurderer Jesper Lyngby Andersen, advokat (L), som fremhæver overkompliceret lovgivning, utilstrækkelig vejledning fra myndighederne, årelange sagsforløb og en tydelig forskelsbehandling som de væsentligste årsager.

Hvad ser du som de største udfordringer for retssikkerheden inden for dit område?

Jeg oplever, at retssikkerheden er under betydeligt pres. En af de største udfordringer er, at lovgivningen er blevet så kompleks, at det nærmest er umuligt for almindelige borgere at finde rundt i reglerne – især i sager om fa-

selvom det egentlig burde være muligt at klare det selv med myndighedernes vejledning. Men den hjælp, man kan få fra myndighederne, er langt fra tilstrækkelig.

Et konkret eksempel er familiesammenføringssager, hvor vi har set, at borgere kan vente op til fire år på at

lang tid at få klarhed over dem – og det gælder ikke kun for borgerne, men også for myndighederne selv.

En anden stor udfordring er, at politikerne ofte reagerer på enkeltsager ved at lave ny lovgivning, som hurtigt bliver vedtaget uden nødvendigvis at være lige gennemarbejdet hver gang. Det betyder, at der hele tiden lægges nye lag på reglerne, hvilket gør det endnu sværere at navigere i systemet. Det er svært at komme på konkrete eksempler, hvor borgerne direkte har misforstået reglerne, men det skyldes nok, at reglerne i sig selv er så komplekse, at de også er vanskelige for myndighederne at håndtere.

Oplever du, at alle borgere bliver behandlet ens?

Det er svært for mig at sige noget med 100 procent sikkerhed, fordi jeg primært arbejder med udlændingeret, men min klare oplevelse er, at der er stor forskel på den hjælp og vejledning, man får, alt efter hvilken sagstype man har, og hvem man er. For eksempel oplevede vi efter Ukraine-krigens udbrud, at mange ukrainere hurtigt fik opholdstilladelse i Danmark, mens syriske borgere i samme periode fik fratrækt deres opholdstilladelser, fordi myndighederne vurderede, at kam-

miliesammenføring. Der er så mange krav og bestemmelser, at det ofte ender i kaos for borgeren. Jeg oplever, at mange er nødt til at søge advokathjælp,

få deres ægtefælle til Danmark, fordi myndighederne løbende udskyder afgørelsen. Det skyldes i høj grad, at reglerne er så indviklede, at det tager



pene i Syrien ikke længere fandt sted i hele landet. Mange af de syriske borgere følte sig uretfærdigt behandlet, fordi forskellen i sikkerhedssituationen i henholdsvis Ukraine og Syrien ikke nødvendigvis var tydelig.

Derudover kan virksomheder, der søger om arbejdstilladelse til medarbejdere, ofte få en fast sagsbehandler, som de kan ringe til og få hjælp af. Det giver en langt højere grad af vejledning i processen. Til sammenligning har borgere, der søger om familiesammenføring, ofte meget svært ved at navigere i systemet og får ikke samme grad af hjælp. Det viser tydeligt, at der er forskel på den hjælp og vejledning, man får – alt efter hvem man er, og hvilken sagstype det drejer sig om.

Jeg oplever især, at indvandrere fra ikke-vestlige lande ikke har tilstrækkelig adgang til en retfærdig behandling. Med den nye lovgivning, der træder i kraft 1. januar, bliver det endnu tydeligere, fordi den eksplicit lægger vægt på, hvilket land man kommer fra. Det er i det mindste ærligt, men det ændrer ikke på, at det er en klar forskelsbehandling.

Vi har jo også de europæiske menneskerettigheder, som burde sikre, at alle borgere har lige adgang til rettigheder og beskyttelse. Alligevel ser vi, at

visse borgergrupper i Danmark – særligt indvandrere fra ikke-vestlige lande – har en dårligere retsstilling end andre. Det har længe været et politisk ønske i Danmark at udfordre menneskerettighederne, og politikerne har flere gange udtalt, at de bevidst forsøger at gå til grænsen af, hvad der er muligt inden for menneskerettighederne, for at se, hvor langt de kan strække reglerne. Nogle gange går det, andre gange ikke. Det betyder, at det i stigende grad er de internationale konventioner, der skal sikre borgernes rettigheder.

Hvilke løsninger ser du på de udfordringer, du beskriver?

Hvis man virkelig ville styrke retssikkerheden, burde man starte med at forenkle lovgivningen, så den blev mere tilgængelig og forståelig for almindelige borgere. Jeg mener, det ville give mening at nedsætte nogle kommissioner, der kunne gentænke, hvilke regler der giver bedst mening at fastholde, og hvor man kan stramme eller lempe. I stedet for at bygge videre på lovgivningen med en masse underpunkter og diverse dispensationer burde man redefinere betingelserne, så man overordnet har et overblik over, hvem man gerne vil have til Danmark, og hvem man ikke vil. Det kan jo ikke passe, at man skal

hele vejen ned til stk. 42 i paragraf 9 om familiesammenføring, for eksempel.

Derudover mener jeg, at Danmark burde have en samlet, national tolkeuddannelse. Det er et vigtigt retssikkerhedsmæssigt spørgsmål, fordi kvaliteten af tolkning i sagerne er ekstremt svingende. Især i asylsager kan det være helt afgørende for udfaldet, om der sker fejl i tolkningen. En fejl i oversættelsen af en forklaring kan i værste fald føre til afslag på asyl, og det er dybt problematisk. Jeg sidder nærmest ugentligt i Flygtningenævnet og diskuterer, om en forklaring skyldes en misforståelse af et begreb – måske et ord på et bestemt sprog – og det viser bare, hvor vigtigt det er, at tolkningen er præcis og konsekvent. Når en borger har haft flere samtaler med myndighederne, er det helt afgørende, at deres forklaringer bliver gengivet korrekt hver gang.

Endelig er det vigtigt at forstå, hvorfor sagsbehandlingstiderne er så lange. Det handler ikke kun om ressourcer, men også om kompleksiteten i reglerne og systemet. Hvis man virkelig ville gøre noget ved det, skulle man forenkle reglerne og sikre, at borgerne kan forstå og navigere i dem uden nødvendigvis at være afhængige af advokater. ♦

35

JESPER LYNGBY ANDERSEN

Advokat (L) og partner hos Advokatfirmaet Lyngby og Hannibal. Arbejder primært med udlændingeret, hvor han blandt andet beskæftiger sig med asylsager, familiesammenføringssager, arbejdstilladelser og andre sager om opholdstilladelser. Han er ekstern lektor ved universitetet, hvor han underviser i udlændingeret og menneskerettigheder. Uddannet jurist fra Aarhus Universitet i 2018 og fik interesse for sit retsområde i studietiden, hvor han blandt andet arbejdede ved Gellerupparkens Retshjælp og vandt en international procedurekonkurrence ved Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol i Strasbourg.



HOVSALØSNINGER SKADER LOVKVALITETEN

Retssikkerheden smuldrer på skatteområdet, advarer Helle Hougård Porsfelt, som har arbejdet med skatteret i 30 år. Faldende lovkvalitet, pludselige konkursbegæringer og søvnløse klienter præger hendes hverdag som advokat.

Hvordan står det til med retssikkerheden på skatteområdet?

Retssikkerheden går ned ad bakke på alle parametre. Da jeg som nyuddannet jurist arbejdede hos Skat i midten af 90'erne, var tilgangen en anden. I dag er Skat blevet mere grænsesøgende i stedet for at stoppe op og overveje: Kan det her nu være rigtigt?

Det bliver sværere og sværere for borgerne at møde skattesystemet. Først og fremmest er lovkvaliteten faldende. En væsentlig årsag er korte høringsfrister, da de forringer muligheden for, at alle relevante indspark til lovforslaget kan nå at blive afgivet. Hvis politikere og myndigheder ikke får det nødvendige modspil, bliver resultatet dårligere lovgivning.

Skattelovgivningen er de seneste 15 år blevet markant mere kompleks og uigennemskuelig. Det skyldes forringet lovkvalitet og lappeløsninger, som ofte har utilsigtede konsekvenser. Et godt eksempel er ejendomsvurderingerne. Den nye vurderingslovgivning fra 2017 har medført flere ændringslove hvert år, blandt andet fordi der ikke var taget højde for, at ejendomsvur-

deringerne er koblet til mange andre skatteregler. Konsekvensen er en rodet og uklar lovgivning. Politikerne tør ikke trække stikket og i stedet kører man videre med et område, som er dårligt rustet lovgivningsmæssigt.

Hvilke problematikker er de største?

Skat har i forhold til strafferetsområdet ændret sin tilgang, så udgangspunktet i dag virker til at være, at en skattesag også skal føre til en straffesag. Når Skat foretager en forhøjelse – altså vurderer, at du skal betale mere i skat – så sendes sagen ofte videre til ansvarsvurdering. Her skal det vurderes, om der er sket en strafferetlig overtrædelse, der kan føre til bøde eller fængselsdom. Der er gået automatik i den. For fem år siden var det ikke noget, jeg bekymrede mig om, men nu er ansvarsvurdering aktuelt i langt størstedelen af de sager, jeg sidder med.

Det paradoksale er, at Skattestyrelsen efter min erfaring henlægger langt de fleste sager, da styrelsen ofte konkluderer, at der ikke er grundlag for nogen straffesag. Derfor mener jeg, at der burde være en langt bedre

screening, før der trues med ansvarssager. Jeg har klienter, der ikke kan sove om natten og er blevet syge af den belastning, det er at have en trussel om en potentiel straffesag hængende over hovedet, særligt fordi en afklaring kan tage flere år.

Tommelskruerne er også skruet helt i bund, når staten inddriver skattegæld, særligt fra selskaber. Jeg har set flere eksempler på, at Gældsstyrelsen forsøger at erklære selskaber konkurs på grundlag af skattekrav, som selskabet er uenig i og derfor har påklaget – og hvor der er anmodet om henstand med betaling, til sagen er afgjort. Hvis selskabet alligevel tages under konkursbehandling, er konsekvensen, at selskabet mister muligheden for at få afgjort, om Skattestyrelsens afgørelse var korrekt. Det er retssikkerhedsmæssigt uacceptabelt.

Hvis man ved, at kriminelle står bag selskaberne, er det måske rimeligt at handle sådan, men jeg har set flere eksempler på, at det sker for helt almindelige mennesker.

På vores advokatkontor har vi også en del sager, hvor Gældsstyrelsen træf-



fer afgørelser om lønindeholdelse mod borgere på grundlag af skattekrav, som er påklaget. Vi oplever, at Gældsstyrelsen er meget uvillig til at finde løsninger – heller ikke i tilfælde, hvor det er åbenbart, at gælden ville kunne betales med en vis frist.

Det er også et stort problem for retssikkerheden, at det stort set er umuligt at få medhold i skattesager ved domstolene – og særligt ved by- og landsretterne. Under ti procent får i dag medhold i sager mod Skatteministeriet ved domstolene. Det er bekymrende, og nogle gange kan jeg spekulere i, om medholdsprocenten

på et tidspunkt rammer nul procent. Når vi står med en afgørelse fra et skatteankenævn eller Landsskatteretten, råder jeg klienterne til at holde sig langt væk fra domstolene. Selv når vi

vinder i Landsskatteretten, ved jeg næsten med sikkerhed, at vi taber, hvis Skatteministeriet indbringer sagen for domstolene.

Hvad skal der til for at forbedre situationen?

Når det gælder medholdsprocenter, er det store spørgsmål, hvorfor domstolene næsten altid giver skattemyndighederne ret. Det kan ikke være rigtigt,

“Tommelskruerne er også skruet helt i bund, når staten inddriver skattegæld, særligt fra selskaber.”

at Skat betragtes som ufejlbarlig. Hvis lovgivningen er uklar, burde det ikke være sådan, at bevisbyrden placeres hos borgeren. Når det offentlige har udformet reglerne, burde det være na-

turligt, at uklarheder i højere grad kom borgeren til gode. Hvis domstolene i højere grad lod tvivlsspørgsmål falde ud til fordel for borgeren, ville det styrke retssikkerheden og samtidig lægge pres på lovgiverne for at skabe mere gennemskuelige regler.

I forhold til lovgivningskvaliteten så jeg gerne, at politikerne rullede mange af hovsaløsningerne tilbage. Der er en systemfejl, og vi har politikere, der

hele tiden vil vise handlekraft ved at lave nye lovindgreb. Der er flere nye regler, som gør, at samfundet unødigt bruger mange ressourcer på at håndtere dem. Det er

nok urealistisk, at hele systemet bliver omlagt, men jeg håber, at der kan ske ændringer fremadrettet. At politikerne tager sig den tid, som kvalitetslovgivning kræver. ♦

HELLE HOUGÅRD PORSELT

Advokat (L) og partner i Hejm Vilsgaard Advokater. Helle Hougård Porsfelt har arbejdet som skatteadvokat i små 20 år – først hos Bech-Bruun, så hos Hulgaard Advokater og nu hos Hejm Vilsgaard Advokater. Hun beskæftiger sig med skat bredt set, men er særligt specialiseret i beskatning af fast ejendom og virksomhedsbeskatning. Har ført mange sager ved skatteankenævn, Landsskatteretten og domstolene. Før hun fik sin advokatbeskikkelse i 2008, arbejdede hun med skatteområdet i PWC og før det hos Skat.



DET SIGER KLIENTERNE:

"Der har igennem hele perioden været god, professionel og direkte sparringsmuligheder, ikke bare med juridisk og velformuleret snak, men også med et direkte syn på både sagen og klienten som en person."

"Jeg vil stærkt anbefale Bolund & Graabæk til enhver, der har brug for juridisk støtte, repræsentation og/eller sparring. Ikke bare på et professionelt basis, men hvis man har brug for at blive set og hørt for mere end 'bare endnu en sag', kan jeg ikke andet end at være glad for mit valg!"



Scan & Læs mere



ADVOKATFIRMAET

**BOLUND &
GRAABÆK**

Specialist i Forældreansvar

Henvi sager om samvær, bopæl og forældremyndighed til en tryk og faglig sikker havn.

Advokatfirmaet Bolund & Graabæk er et landsdækkende advokatfirma.

Vi arbejder eksklusivt med sager om samvær, bopæl og forældremyndighed.

Vi bistår uanset om sagen behandles hos Familieretshuset eller i Familieretten.

Vores advokater har mangeårig og indgående familieretlig erfaring, samt kender skilsmisssystemet indefra.

Skal vi bistå dine klienter med at sikre deres børn?

Med venlig hilsen

Mød os, og læs om vores klienters oplevelse af samarbejdet på vores webside.

www.advokatbg.dk

ADVOKATER ER IKKE BARE RÅDGIVERE – DE ER SAMFUNDSBÆRERE

Folketingets Ombudsmand, Christian Britten Lundblad, har været hele vejen rundt i retssystemet gennem sin karriere. Han mener, at når retssikkerheden er under pres, skal advokater turde stå fast, tage de principielle sager, beskytte borgernes rettigheder og sige fra – også når det er upopulært. For i et demokratisk samfund har advokaten en særlig rolle og et ansvar, der rækker ud over juraen.

Tidligere retspræsident ved Retten på Frederiksberg og nuværende ombudsmand, Christian Britten Lundblad, havde ikke planer om at forlade domstolene. Tværtimod var han glad for sit arbejde og påregnede at blive der frem til pensionen. Men da muligheden for at blive Folketingets Ombudsmand opstod, ændrede alt sig.

“Retten på Frederiksberg ønskede jeg bestemt ikke at forlade. Men muligheden for at blive ombudsmand opstod helt uforudsigeligt,” fortæller Christian Britten Lundblad.

I middelalderen var en ombudsmand en kongelig repræsentant med ansvar for at administrere et bestemt område på vegne af monarken. Rollen var tæt knyttet til magtens centrum og havde karakter af lokal myndighedsudøvelse. I dag er det folket og ikke kongemagten, som ombudsmanden repræsenterer. I det moderne Danmark er titlen nemlig forbeholdt en uafhængig institution, der har til opgave at kontrollere, om offentlige myndigheder overholder lovgivningen. Ombudsmanden fungerer så at sige som borgernes garant for retssikkerhed og uvildig behandling i mødet med alle former for offentlige myndigheder.

“Vi er her for borgernes retssikkerhed. Det fylder en stor del af mine vågne timer, og min radar er hele tiden zoomet ind på det,” understreger Christian Britten Lundblad.

Som ombudsmand kommer du i frontlinjen

Ombudsmandsstillingen bliver ikke som sådan slået op. Christian Britten Lundblad tænker selv, at han på grund af sit virke som retspræsident i både

Aalborg og på Frederiksberg allerede havde haft en god kontakt med Retsudvalget og måske derfor kom i betragtning til stillingen som ombudsmand.

Christian Britten Lundblad blev kontaktet af Retsudvalgets formand og inviteret til en samtale. En time efter samtalen med udvalget blev han ringet op – udvalget ønskede at indstille ham til posten, og en pressemeddelelse ville blive udsendt næste dag allerede klokken 10. Men processen var ikke slut. Før han officielt kunne tiltræde, skulle han gennem et sikkerhedstjek, og Folketinget skulle så stemme om indstillingen.

“Du hænger til tørre i en god måneds tid, hvor folk sagde tillykke til mig, men hvor jeg jo først skulle vælges af selve Folketinget. Det var en meget speciel oplevelse at være genstand for en afstemning i Folketingssalen. Man står der bogstaveligt talt til skue, mens man håber, at de stemmer på én alle sammen, for det ville være trist med en smal margin eller decideret at blive afvist,” siger Christian Lundblad med et smil.

Det blev et klart ja tak til Christian Britten Lundblad, og således tiltrådte han stillingen som den syvende i rækken af Folketingets ombudsmænd den 1. maj 2025. Han blev udpeget af Folketinget efter Niels Fenger, der fratrådte posten for at tiltræde som dommer ved EU-Domstolen. Overgangen fra dommer til ombudsmand har været markant.

“Stillingen er meget personlig i sin karakter, for som ombudsmand er du frontfiguren, selvom du er chef for et hus med 120 meget dygtige medarbejdere. Du er offentlig og dermed klart i frontlinjen – på en helt anden måde, end du er i en dommer-





stilling. Ansvarer ligger helt entydigt på ombudsmanden,” forklarer han.

Som ombudsmand har han ikke myndighed til at træffe afgørelser, men han kan komme med udtalelser, henstillinger og anbefalinger.

“Vi kan kun udrette noget med tillid. Arbejder vi på en ordentlig og fornuftig måde, vil omverdenen lytte. Ellers vil de ikke,” siger han.

Ombudsmandsinstitutionen er en juridisk funderet institution, og derfor skal man følge den juridiske praksis, der er ved domstolene, så det er afgørende, at institutionen står på sikker juridisk grund.

“Vores udtalelser skal holde i retten, ellers ryger tilliden til os,” forklarer Christian Britten Lundblad.

På en fuldtidsmission for retssikkerheden

Han er ikke i tvivl om, at ombudsmandens arbejde handler om langt mere end jura. Det handler om tillid, retssikkerhed og samfundets sammenhængskraft.

Som ombudsmand er han konstant opmærksom på historier om borgere, der er kommet i klemme i systemet – i radioen, aviserne og på sociale medier. Hvor han tidligere som retspræsident havde fokus på domstolene, og især hvad der skete i retten på Frederiksberg, er perspektivet nu langt bredere, hvor det er hele samfundet – og i virkeligheden også globale tendenser – der er i spil, forklarer han. For

Christian Britten Lundblad er det især de udsatte borgere, der står centralt i hans arbejde.

“Der er masser af velfungerende borgere, som selv kan klage eller få advokatbistand. Men der er også mange, som ikke har de mentale, fysiske eller økonomiske ressourcer til at få deres retssikkerhed værnnet. Det er mit job at tage vare på dem.”

Derfor har han i sin første tid som ombudsmand prioriteret at række ud til gadejurister, Stenbroens Jurister og kommuner over hele landet, for han vil forstå, hvad der er brug for ude i hele det danske samfund – også i den mere udfordrede del. Han oplever generelt, at tilliden til myndighederne er under pres, og det bekymrer ham.

“Hvis vi bliver ved med at tale systemet ned, risikerer vi en selvopfyldende profeti, hvor tilliden forsvinder. Og så bliver det værre og værre.”

Men han tror grundlæggende på, at den offentlige forvaltning er skabt for at passe på borgerne.

“Jeg tror ikke, der er nogen, der lader sig ansætte i forvaltningen for at gøre befolkningen skade. Der kan ske fejl, men systemet er lavet for at beskytte os.”

Som ombudsmand har det været et helt bevidst valg at være meget synlig og deltage i den offentlige samtale. Christian Britten Lundblad understreger, at han er upolitisk, men ser det som sin opgave at rapportere om virkeligheden – både til offentligheden og til Retsudvalget, og han siger

altid ja til journalister.

“Jeg fik medietræning tilbage i 1990’erne, hvor åbenhed blev betragtet som helt afgørende. Derfor siger jeg som udgangspunkt altid ja til en journalist – også selvom de ikke nødvendigvis skriver det, jeg allermest kunne ønske mig. For mig er det vigtigere at bidrage med indsigt og perspektiv end at undlade at kommentere. At afvise dialogen mener jeg ikke hører til jobbet.”

Christian Britten Lundblad er også optaget af retssikkerhedsmæssige udfordringer.

“Der er en skævhed i adgangen til domstolene. Offentlige myndigheder har bedre muligheder end borgere, der ofte mangler ressourcer til advokatbistand. Det bør vi se på sammen med advokatorganisationerne og retshjælpsinstitutionerne, for her er et reelt stort problem i retssikkerheden for borgerne i forhold til forvaltningen.”

Advokater er mere end store biler og havudsigt

Når Christian Britten Lundblad bliver spurgt, hvad han tænker, når han hører ordet ”advokat”, er svaret langt fra det stereotype billede, mange forbinder

med jakkesæt, store biler og tv-serier som *Suits*. For ham er advokaten først og fremmest en fagperson med stor samfundsværdi – og en rolle, der rækker langt ud over retssalen.

“Jeg har grundlæggende en positiv tilgang til advokatstanden. Det er 7.000 meget forskellige mennesker, som arbejder med vidt forskellige ting. Jeg har ikke et arketypebillede af en advokat, men ser dem som dygtige fagpersoner, der spiller en væsentlig rolle for vores retssamfund.”

Christian Britten Lundblad taler af erfaring. Han har selv været advokat, og han har arbejdet i Advokatsamfundet samt i Justitsministeriet med ansvar for advokatområdet. Han har også været direktør for en advokatkæde, så han har et bredt kendskab til både strukturen og kulturen. Men han anerkender, at advokater ofte bliver mødt med stereotype forestillinger.

“Der er en tendens til at se advokaten som en meget privilegeret person, men virkeligheden er langt

mere nuanceret. Reguleringen af advokater findes i retsplejeloven sammen med regler for anklagere og dommere – det er en fælles juridisk profession med et fælles ansvar for at værne om borgere og virksomheders rettigheder i et retssamfund. Mange advokater er frihedselskende og kreative – jeg kender advokater, der er dygtige musikere og sportsfolk, herunder har branchen fostret nogle af verdens bedste bridgespillere. Det er langt fra en ensartet gruppe – tværtimod er advokater typisk godt selskab med mange interesser udover det rent juridisk faglige.”

Ifølge Christian Britten Lundblad er advokater derfor gode til at give råd om livets mange forhold – fra familieret og boligret til erhvervsjuridiske spørgsmål, da de har et overblik og en faglig ballast, som gør dem i stand til at rådgive bredt. Han mener dog, at advokatstanden med fordel kunne blive bedre til at vise sin bredde og samfundsinteresse.

“Advokater er født ud af retsplejeloven, og de har en kernerolle i at værne om retssikkerheden. De

har sikret en uafhængighed i deres stilling og har en vigtig rolle i vores demokratiske retssamfund. Det må gerne fylde mere i den offentlige bevidsthed.”

"Vi er her for borgernes retssikkerhed. Det fylder en stor del af mine vågne timer, og min radar er hele tiden zoomet ind på det."

Men det er ikke altid nemt, medgiver han.

“Dem, der har eksponerede stillinger – inklusive mig selv – bliver også lagt for en anden form for målestok. Når du er særligt privilegeret, må du også forvente, at der bliver kigget skarpere på dig. Medier og tv-serier tegner ofte et ensidigt billede af advokaten som velhavende og magtfuld, men det er kun en relativt lille del af de 7.000 advokater, der lever sådan. Det kunne være fint for branchen at tegne et mere nuanceret billede af, hvad de rent faktisk står for. Advokatsamfundet gør en stor indsats – for eksempel med lanceringen af Pro Bono Charteret, der viser, at advokater også arbejder for almindelige menneskers ve og vel. Men budskabet skal fortælles vedholdende og intensivt, og jeg finder indsatsen for netop ydelsen af retshjælp til dårligt stillede for meget vigtig.”

Christian Britten Lundblad understreger samtidig, at alle brancher – uanset om det er læger, ingeniører eller revisorer – fra tid til anden oplever

dårlig omtale på grund af enkelte medlemmer. Det gælder også for advokatstanden, for der har altid været advokater, som er kommet til at gøre noget galt.

“Det er ikke et nyt fænomen. Det kan godt føles, som om eksponeringen har været særlig intens på det seneste, men i bund og grund har det altid eksisteret, og det vil fortsat dukke op med jævne mellemrum. Det er ikke noget, man kan undgå helt. Men som stand har man et ansvar for at gøre, hvad man kan for at håndtere det – både kommunikativt og strukturelt – og sikre, at der bliver taget hånd om de sager, der opstår.”

For Christian Britten Lundblad handler det i sidste ende om at sikre, at advokater – som en del af retssamfundets fundament – bliver forstået og værdsat for deres rolle.

“De er ikke bare rådgivere. De er samfundsberere. Og det ansvar skal både de selv og vi som samfund tage alvorligt.”

Vi må ikke tage vores eget system for givet

Christian Britten Lundblad fremhæver også retshjælpsorganisationernes betydning.

“Da jeg arbejdede i Advokatsamfundet, var der 108 advokatvagter rundt om i landet. I dag er vi langt fra det tal. Det var en fin ordning, som sikrede, at retssikkerheden kom bredt ud. Jeg håber, vi kan revitalisere den.”

For ham er det fundamentalt for et retssamfund, at borgerne kan regne med, at den retsstilling, de har i dag, også gælder i morgen og i næste uge, og at lovgivningen samt dens anvendelse er stabil og forudsigelig.

“Her spiller advokater en helt central rolle. De

er ikke blot juridiske rådgivere – de er også vogtere af retssikkerheden. Det kræver, at de bevarer deres integritet, fastholder deres uafhængighed og tør føre de sager, der skal føres – uanset hvem modparten er. Når vi kigger ud i verden, ser vi eksempler på, hvordan retssamfund kan erodere hurtigt med pres på advokater og domstole. Det er bekymrende – og det bør være en daglig påmindelse om, at vi ikke må tage vores eget system for givet,” siger han.

Christian Britten Lundblad peger på, at Danmark heldigvis har en stærk tradition for, at embedsmænd siger fra over for ulovlige ordrer, og at dommere træffer afgørelser baseret på jura og beviser – og ikke på politiske hensyn. Det er, understreger han, en grundpille i vores demokratiske retssamfund og en styrke, vi skal værne om.

Men det kræver, at alle led i retssystemet er bevidste om deres ansvar. Ifølge Christian Britten Lundblad har særligt advokater en vigtig rolle at spille. De skal turde stå fast – også når det er svært. Det indebærer at tage de principielle sager, beskytte borgernes rettigheder og sige fra, når retssikkerheden er truet.

“Det er ikke altid populært, og det kan være både krævende og konfliktfyldt, men det er netop her, advokatens særlige funktion i samfundet kommer til sin ret,” siger han.

“Vi må aldrig tro, at vores demokratiske retssamfund er en selvfølge. Det kræver vedvarende opmærksomhed, mod og vilje til at sige fra. Og her har advokater en afgørende opgave – ikke bare som jurister, men som samfundsborgere med et særligt ansvar.” ♦

CHRISTIAN BRITTEN LUNDBLAD

Folketingets Ombudsmand fra 2025. Tidligere præsident, Retten på Frederiksberg, fra 2017-2025. Før det præsident, Retten i Aalborg fra 2008-2017. Har desuden været konstitueret landsdommer i Østre Landsret.

Administrerende direktør, Ret&Råd. Chefjurist, Vækstfonden. Advokat hos Poul Schmith/Kammeradvokaten. Kontor- og senere afdelingschef i Advokatsamfundet. Chef for juridisk sekretariat, Erhvervsministeriet. Fuldmægtig, Justitsministeriets departement, og advokatfuldmægtig. Uddannet jurist i 1990 fra Københavns Universitet.





Dit helbred – vores prioritet

Dit helbred er dit vigtigste aktiv.
Vi kan hjælpe dig med at sikre det.

Med en sygeforsikring hos One Health Insurance får du en personlig client manager og dermed ét kontaktpunkt til de bedste specialister, klinikker og private hospitaler i Danmark og i udlandet.

Én opringning og vi hjælper dig med at finde den rette behandler, booke tider, vurdere dine lægejournaler eller indhente anden medicinsk vurdering fra udenlandske specialister.

Beskyt dit helbred, mens det er stærkt – ikke fordi du forventer det værste, men fordi det giver tryghed og muligheder, hvis livet tager en uventet drejning.

One Health Insurance Agency A/S

Palægade 8, 1261 København K

T: 32 26 88 11 • W: onehealthinsurance.com

One HEALTH
INSURANCE

FE-SAGEN GAV SAMSAM ADVOKAT EN TRO PÅ SEJR I HØJESTERET

I landsretten var sagen tabt på spørgsmålet om retlig interesse, men advokat René Offersen havde tiltro til, at Højesteret ville se anderledes på Ahmed Samsams sag. Da dommen blev afsagt, kom Højesteret med en ufiltreret udlægning af forløbet – præcis som Offersen havde oplevet i en tidligere sag.

46

Fire dage, inden Højesteret skulle afsige dom i sagen om Ahmed Samsam og efterretningstjenesterne, røg jeg ned i et sort hul. Jeg var på Tønder Festival for at høre den amerikanske sanger Lyle Lovett og faldt i snak med en gruppe journalister. De havde et mindre lyst syn på sagen end mig. Måske havde jeg fået en fadøl for meget, men det satte tanker i gang. En ung mand med syrisk baggrund, som har haft en kriminel løbebane, oppe imod to efterretningstjenester – jeg tænkte lige pludselig, at han ikke ville få medhold. Højesteret kunne sagtens undlade at gå ned i materien og i stedet skrive en begrundelse, der tjente som et juridisk skjold til fordel for Forsvarets Efterretningstjeneste (FE) og Politiets Efterretningstjeneste (PET).

Det var første gang, at jeg tvivlede på sagen, siden jeg som advokat blev involveret. Jeg havde en stærk tro på sagen på grund af FE-sagerne, hvor min klient – den tidligere forsvarsminister Claus Hjort Frederiksen – var tiltalt for offentligt at have omtalt statshemmeligheder. Inden anklagemyndigheden droppede sagen mod Claus Hjort Frederiksen, afsagde Højesteret en bemærkelsesværdig kendelse om dørlukning. Ifølge kendelsen var kablesamarbejdet med USA almindeligt kendt. Det gav mig en enorm respekt for Højesteret, fordi den kom med

en begrundelse, som afspejlede tingenes faktiske tilstand, selvom det var tydeligt, at det i den grad ville komme på tværs af magthaverne. Højesteret vægtede ærlighed og transparens højt, og det var utroligt opløftende for mig som jurist og advokat at være vidne til. Og det gav mig efterfølgende en grundlæggende tro på Samsam-sagen.

Tvivlen rumsterede i mit hoved et par dage, men tirsdag d. 2. september, hvor Højesteret skulle afsige sin dom, var troen på sagen igen intakt.

Jeg overtog sagen i februar 2024 fra advokat Erbil Kaya, som lagde et kæmpe stykke arbejde i at føre sagen i landsretten. Uden at nævne navne er der en uformel, ukoordineret kreds af tunge profiler omkring Ahmed Samsam, der på afstand prøver at hjælpe ham ved at komme med gode råd. Sådanne uformelle netværk har jeg ofte set opstå i forbindelse med meget principielle og samfundsrelevante sager. Det var fra det miljø, at der blev peget på mig som advokat, og det lyttede Ahmed Samsam til. For mig som advokat er det sagen og ikke personen, der kommer i første række. Der var tale om en principiel sag af samfundsmæssig karakter, som skulle for Højesteret, så jeg sagde ja med det samme.

Jeg greb arbejdet med sagen helt anderledes an, end jeg plejer. Det allerførste, jeg gjorde, var at skri-



ve første version af et gennemarbejdet sammenfattende processkrift. Det gjorde jeg for at danne mig et tungt juridisk fodfæste og for at komme helt til bunds i sagen med det samme, så jeg ikke blev overrasket over noget senere i processen. Der var flere store afsnit fra det første udkast, som endte med at stå uændret i det endelige processkrift. Samtidig betød det tidlige udkast, at det ud fra sagens faktum set i forhold til alle almindelige bevisvurderingssynsvinkler, var tydeligt for mig, at han havde været agent. Derfor var jeg helt fra starten overbevist om, at vi ville få medhold. Højesteret gik juridisk hårdhændet til magtudøverne i Claus Hjort Frederiksen-sagen, og jeg følte mig overbevist om, at det også ville ske i denne sag.



I arbejdet med sagen har jeg trukket på andre advokater, som jeg har stor tiltro til, og historieprofessor Rasmus Mariager. Han var blandt andet en del af PET-Kommissionen og er den historiker, som ved allermest om efterretningstjenesterne. Han læste det sammenfattende processkrift igennem og stillede nogle andre spørgsmål end juristerne, og det gav nogle brugbare perspektiver.

Østre Landsret nåede frem til, at Ahmed Samsam ikke kunne få domstolsprøvet sine påstande, fordi

han manglede retlig interesse. Normalt ville jeg indlede det sammenfattende processkrift med at omtale det, sagen var tabt på i landsretten, når det som her var noget processuelt, men denne gang placerede jeg det demonstrativt til allersidst og omtalte det kun med nogle få afrundede bemærkninger. Også under min procedure sagde jeg forsvindende lidt om retlig interesse, selvom det spørgsmål var afgørende for landsrettens dom. Det gjorde jeg ud fra den betragtning, at hvis ikke Højesteret efter sit uundgåelige arbejde med beviserne for samarbejdet mente, at Ahmed Samsam havde retlig interesse, hvad skulle jeg så sige. I Spanien blev han idømt otte års fængsel for at lade sig integrere i en terrororganisation, og i virkeligheden samarbejdede han med de danske myndigheder, som ikke kom ham til hjælp. Hvis ikke han konkret havde retlig interesse i at gå til domstolene, hvem har så? Det var måske lige friskt nok, men under proceduren sagde jeg, at landsrettens afvisningsdom mindede lidt om en livline fra den ene statsinstitution til den anden.

I Højesteret var der flere nye beviser, og særligt to af dem vil jeg fremhæve, fordi jeg behandlede dem grundigt under proceduren med hvert sit afsnit, og fordi de involverer to professionelle aktører, der bør tjene til inspiration. Det gælder advokat Thomas Brædders forklaring og en lydfil. Thomas Brædder var advokat for Ahmed Samsam, da han sad fængslet i Spanien, og han gjorde et utroligt stykke advokatarbejde under nogle virkelig svære betingelser. Han arbejdede for en terrordømt person, som var fængslet nede i Spanien, og som heller ikke havde mulighed for at betale salær på sædvanlig vis. Han skrev det første stævningssudkast mod FE og PET og blev inviteret til forhandlinger om at finde en forligsmæssig løsning. Der var i alt 13 møder, og det var en af de få ting, som efterretningstjenesterne havde bekræftet. Hvis ikke Thomas Brædders indledende arbejde havde været så gennemarbejdet og af høj kvalitet, var de møder aldrig kommet i stand. Hans arbejde lagde et pres på efterretningstjenesterne. Højesteret foretager en samlet vurdering og lægger vægt på flere aspekter i dommen, men i min bog er det stærkeste og mest uigendrivelige bevis, at der blev afholdt de møder. Ved at deltage

“Jeg greb arbejdet med sagen helt anderledes an, end jeg plejer.”

i de møder, mener jeg, at efterretningstjenesterne anerkendte, at Ahmed Samsam var agent. Det gjorde beviset endnu stærkere, at Thomas Brædder i Højesteret forklarede, at møderne udelukkende var med personer fra den øverste ledelse i FE og PET.

Thomas Brædder afgav også forklaring i landsretten, men her var det meget begrænset, hvad han kunne udtale sig om. Da Højesteret afsagde kendelsen om, at vi måtte føre ham som vidne, fremsendte jeg de spørgsmål, jeg ville stille. Det normale er at fremsende et overordnet spørgetema, men for at undgå alle mulige diskussioner under retsmødet foran en dommerfuldmægtig, ville jeg have Højesterets godkendelse af alle spørgsmål. Poul Schmith/Kammeradvokaten, som repræsenterede efterretningstjenesterne, mente, at stort set det hele skulle sløjfes. Højesteret godkendte mange af spørgsmålene og meddelte kort tid efter, at selve vidneafhøringen ville blive bemandet med tre højesteretsdommere. Vi befinder os altså stadigvæk i en sag, hvor landsretten havde sagt, at Ahmed Samsam ikke havde retlig interesse til at ulejliges retssystemet, og så sætter Højesteret tre dommere af til det her.

I perioden frem til vidneafhøringen havde Kammeradvokaten og jeg nogle hårde processuelle slagudvekslinger i breve, som jeg valgte at dele med Højesteret. Jeg bad samtidig Højesteret om at vejlede vidnet om udstrækningen af vidnepligten. Det resulterede i, at Højesteret besluttede at udvide mine muligheder for at stille spørgsmål. Den tidligere begrænsning bortfaldt delvist. Slagudvekslingerne gjorde nok Højesteret nysgerrig. Når man møder i Højesteret i sådan en sag, må man forvente, at der bliver gået hårdt til stålet og til grænsen, sådan som det skete her.

Thomas Brædder var det eneste vidne i Højesteret. Vi havde også anmodet om at føre blandt andre den tidligere efterretningschef Lars Findsen, Statsministeriets departementschef Barbara Bertelsen og Ahmed Samsams tidligere kildefører Jesper Kristensen som vidner, men det blev afvist. Kildeføreren kom alligevel til at spille en central rolle for højesteretssagen. Før Højesteret traf afgørelsen om, at han ikke måtte vidne, optog Ahmed Samsam en længerevarende samtale mellem ham

selv og kildeføreren. Højesteret gav os ved kendelse lov til at fremlægge lydfilen på grund af sagens muligt helt særlige betydning for Ahmed Samsam og endte med at gengive transskriptionen af lydfilen og anvende den i sin begrundelse for dommen.

Da Højesteret ved samme kendelse afviste vidneførelse af kildeføreren med henvisning til hans tavshedspligt og hensynene til statens sikkerhed mv., er det for mig ganske bemærkelsesværdigt, at Højesteret ikke alene tillod beviset, men også lagde vægt på det. Det anser jeg for at være en anerkendelse af kildeføreren og det, han har sat på spil ved at stå frem i sagen. Kildeføreren har min største og uforbeholdne respekt.

Et andet bevis, som Højesteret helt usædvanligt



lagde vægt på i sin dom, var en række avisartikler med både navngivne og anonyme kilder, og hvor der indgik materiale fra lække dokumenter. Det sker yderst sjældent, at artikler finder vej til en doms begrundelse, fordi normalt kan du i retten kun tillægge en forklaring betydning, hvis den afgives på en forsvarlig måde foran en dommer. Og her var jo tilmed tale om oplysninger, hvor der i udgangspunktet gjaldt det samme om vidneførelse, som det, der førte til afvisningen af vidner i Højesterets kendelse.

Mediernes og journalisternes rolle har været meget værdifuld for sagen, og journalisterne har frembragt væsentligt bevismateriale. Jeg tror, at det gjorde et stort indtryk på Højesteret, at personer, der risikerer meget selv – også selvom de kun optræder som anonyme kilder – tør træde frem med oplysninger.

I Højesteret valgte jeg at ændre ordlyden af påstandene i sagen. I landsretten var der nedlagt påstande om, at efterretningstjenesterne skulle anerkende, at Ahmed Samsam havde samarbejdet med efterretnings-

tjenesterne. Det ændrede jeg til, at de i stedet skulle af- eller bekræfte, at der havde været et samarbejde. Det gjorde jeg, fordi jeg vurderede, at der var en risiko for, at Højesteret ikke ville gå så langt som at sige, at de skulle anerkende det fuldt ud. Min tanke var, at der skulle mindre til bevismæssigt for at bede efterretningstjenesterne om at be- eller afkræfte. Og for Ahmed Samsam havde det også været tilstrækkeligt med en erklæring fra tjenesterne umiddelbart efter dommen, som han kunne gå videre med for at få genoptaget sin sag i Spanien. Til min overraskelse og glæde valgte Højesteret at gå længere og idøm-

me, at PET og FE skulle anerkende, at der havde været et samarbejde under rejser til Syrien i 2013 og 2014, hvor Ahmed Samsam modtog betaling for at levere oplysninger om danske syrienskrigere til efterretningstjenesterne. Højesteret slog samtidig fast, at Ahmed Samsam havde retlig interesse i sagen.

Dommen er i mine øjne meget stærk. Den forstærker tilliden til, at man kan regne med Højesteret, når det drejer sig om væsentlige retssikkerhedsinteresser for et individ, som bliver udsat for en ubegrundet

magtudøvelse.

De gamle myndighedsdage kommer ikke tilbage igen. Det er i mine øjne et paradigmeskifte.

“Dommen er i mine øjne meget stærk. Den forstærker tilliden til, at man kan regne med Højesteret.”

Højesteret kom med en fuldstændig nøgtern, ufiltreret udlægning af, hvordan tingene hang sammen – ligesom vi så i sagen mod Claus Hjort Frederiksen.

Nu afventer erstatningsspørgsmålet, og jeg samarbejder med Erbil Kaya om en erstatningssag mod efterretningstjenesterne. Samtidig er de indledende manøvrer også i gang i forhold til at få sagen, hvor Ahmed Samsam blev dømt i Spanien, genoptaget. I sidste ende vil det være en spansk advokat med indsigt i spanske forhold, som skal stå for den del. ♦

RENÉ OFFERSEN (H)

Advokat og partner i Offersen & Christoffersen advokatfirma. Han har ført adskillige retssager af samfundsmæssig betydning og var blandt andet forsvarer for forhenværende minister og folketingsmedlem Claus

Hjort Frederiksen i FE-sagen og for forhenværende minister Inger Støjberg under rigsretssagen. René Offersen beskæftiger sig primært med erhvervsretssager samt voldgiftssager. Fra 2015-21 var han det danske medlem af the Court i den globale voldgiftsinstitution ICC International Court of Arbitration. Forfatter til *Den uventede advokat – Fortællinger om Rigsretten, FE-sagen og livet som advokat*. Fik sin advokatbeskikkelse i 1993 og er uddannet cand.jur. fra Aarhus Universitet i 1990.



OM SAGEN

Ahmed Samsam blev i sommeren 2017 fængslet under et ophold i Spanien på vej til Marokko. Et år senere blev han idømt otte års fængsel for at have tilsluttet sig en terrororganisation ved blandt andet i 2012-14 at have kæmpet i Den Syriske Borgerkrig for en væbnet gruppe, som ifølge den spanske dom var en forløber til Islamisk Stat. Ved udgangen af 2020 blev Ahmed Samsam overflyttet til et dansk fængsel, og straffen blev konverteret til danske forhold, hvilket betød i alt seks års fængsel i stedet for otte. Efter at have afsonet sin straf blev Ahmed Samsam løsladt i december 2023.

8. november 2023 afsagde Østre Landsret dom i den sag, som Ahmed Samsam havde anlagt mod FE og PET. Han krævede, at efterretningstjenesterne skulle anerkende, at han havde samarbejdet med dem mod vederlag under rejserne i Syrien i 2013 og 2014. Østre Landsret afviste sagen med den begrundelse, at Ahmed Samsam manglede retlig interesse, da landsretten ikke mente, at det var sandsynliggjort, at en domstolsprøvelse ville have betydning for hans muligheder for at få genoptaget sagen i Spanien.

Syv højesteretsdommere behandlede sagen i Højesteret. Ifølge højesteretsdommen fra 2. september 2025 skulle efterretningstjenesterne anerkende, at de samarbejdede med Ahmed Samsam under rejserne, og at han modtog honorarer og andre ydelser for at levere oplysninger om danske syrienskrigere.

Auktioner.dk



- Salg af konkursboaktiver på netauktion over 14 dage
- Over 100.000 potentielle køberemner
- Advokatfaglig baggrund med 20 års erfaring
- Vi står for hele salgsprocessen
- Afregning via vores klientkonto

Det forekommer mig, at justitsområdet er gået i stykker

Karina Lorentzen Dehnhardt har været retsordfører for SF siden 2007. Hun brænder for socialpolitikken i retspolitikken, og mener at straffesagskæden "er smadret" efter årelang underprioritering – noget der skal rettes op på af Folketinget og prioriteres økonomisk de kommende år.

Hvad er du drevet af på det retspolitiske område?

Jeg har en udpræget retfærdighedssans. Jeg tror rigtig meget, det er socialpolitikken i retspolitikken, som jeg er optaget af. Altså, jeg er optaget af dem, der bliver ofre for kriminalitet. Jeg synes, vi taler rigtig meget om straf, men meget lidt om offer-rettigheder. Og det er paradoksalt, fordi vi altid siger, at vi hæver straffen for ofrenes skyld. Men hvad med den hjælp, man får i kølvandet på et overgreb? Den sagsbehandlingstid, der er i Erstatningsnævnet, er jo helt, helt horribel. Jeg synes, der er så mange ting, vi kunne gøre mere for ofrene.

Så er jeg meget optaget af retshjælp, som jo er sådan lidt retspolitisk nørdet. Jeg tror, jeg måske er den eneste, der er optaget af det. Sådan for alvor. Der er mange, der siger pæne ord om det, men ikke rigtig – synes jeg – går efter at skabe forbedringer.

I har selv foreslået at udvide ordningen, så socialrådgivere er kommet med ind og kan rådgive borgerne under retshjælpen – er det godt for retssikkerheden?

Ja det er korrekt, og jeg vil sige, at det var et afmagtsforslag, fordi der ikke sker noget som helst på det her område. Er der så en eller anden flig af en forbedring, vi kan skabe, så det gjorde vi – det her var en meget lille del af det.

Men jeg tror, jeg oprindeligt var med til at nedsætte det første udvalg til at forbedre retshjælpsordningerne under Lars Barfoed, så det er mange år siden. Og siden er der jo så fulgt – jeg ved ikke, hvor mange udvalg, og hvor nogen har afleveret, og hvor oplæggene har været, at man ikke må bruge flere penge. Og så hjælper det jo ligesom ikke så meget. Det her område trænger for alvor til forbedringer.

Du har været med i retspolitik siden 2007 – hvad er egentlig de største forandringer i retspolitikken fra dengang til nu?

Alt det digitale har skabt en lang række forbedringer –

og en lang række problemer.

Den digitale udvikling betyder grundlæggende, at vi kan få langt flere oplysninger, end vi kunne tidligere. Hold op, hvor er jeg tidligere stødt meget ind i, at man på spørgsmål har sagt i Justitsministeriet, at "det kræver en stor manuel optælling, så det kan vi ikke give dig svar på." Og det vil sige, at på mange områder blev vi holdt lidt i mørket, bevidst eller ubevidst, og det blokerede for, at man kunne lave initiativer.

Og så giver det digitale også bare mange problemer. Det har åbnet for typer af svindel, som jo er ufattelig svært at bekæmpe, hvor dem, der begår forbrydelsen, kan sidde et helt andet sted, og slet ikke kan dansk. Måske har vi været lidt beskyttet af vores sprogbarriere tidligere i forhold til det. Men nu kan de kriminelle jo sidde og svindle os i fakturafabrikker alle mulige steder rundt omkring i verden.

Hvad er det største retspolitiske problem her og nu, som du ser det?

Jamen, du spørger jo en, som virkelig elsker smalle sager og noget af det mere nørdede i retspolitikken. Og jeg har meget svært ved at "pick my darlings", hvis jeg kan sige det på den måde.

Men jeg tror, at en af de helt store problematikker er, at straffesagskæden er smadret. Det har sejlet alt for længe. Så er det domstolene, der har problemer og stadigvæk har problemer. De er jo i gang med at høve sagsbunker ned. Så er det kriminalforsorgen, der ikke har pladser. Så er det politiet, der bare henlægger for at komme i sync med sagsbunkerne, hvor folk så ikke får efterforsket kriminalitet. Det er Erstatningsnævnet, som har umenneskelige sagsbehandlingstider.

Det forekommer mig, at justitsområdet er gået i stykker på en eller anden måde.

Det er simpelthen blevet underprioriteret i alt for mange år, og det har skabt en masse uhensigtsmæssig-

KARINA LORENTZEN DEHNHARDT (SF)
Medlem af Folketinget for Socialistisk Folkeparti.
Retsordfører og medlem af Retsudvalget.



heder, at vi ikke kan rekruttere længere i kriminalforsorgen, at politiet så småt også har rekrutteringsproblemer.

Vi har jo bevilget lidt flere penge, men jeg føler mig ikke overbevist om, at det er nok til, at der kommer en ordentlig fremdrift i det. Men altså, det er jo en start, og Rom blev ikke bygget på én dag.

Når det eksempelvis handler om dommerstanden, så kan man jo ikke lige gå ud og trække en dommer i en automat – og man kan heller ikke lige trække en politibetjent. Så det tager tid før, at det her bliver genoprettet.

Har du selv nogen forklaring på, hvorfor justitsområdet er endt i sådan en "lavstatus" og har været underprioriteret? Ansvaret er politisk. Der har simpelthen ikke været givet penge nok. Det er en stor udfordring, når vi forhandler. Ofte er udgangspunktet, at vi må arbejde med det, vi kan få af finansministeren. Men jeg mener, der er behov for at vende det på hovedet og tage udgangspunktet: Hvad er det, der skal til?

Jeg har siddet på det her område så lang tid, at det nu efterhånden er blevet lidt sværere at køre om hjørner med mig. Det lykkes stadigvæk nogle gange, fordi det er svært at gennemskue tallene. Det foregår i nogle lukkede kredse i Justitsministeriet, hvor man får nogle forklaringer.

Der er jo ikke så meget politik længere, der foregår i selve Folketinget. Alle forhandlinger er rykket til et ministerium, og det gør det ikke særlig gennemskueligt for borgerne heller, hvordan de der beslutningsprocesser er, og hvordan det der foregår. Det synes jeg er en udfordring.

Men jeg tror, at mediefokus er vigtigt. Eksempelvis kan vi se, at hele Danmarks Radios fokus på vask af sager, som jo helt klart bunder i noget økonomi, er noget af det, der er med til at sætte fokus på problemerne. Og som jo også er noget af det, som vi prøver at tale om i politiforliget og de forhandlinger, der kører lige nu.

I har for nylig lavet en aftale om straffereformen. Der kommer penge. Var det så ikke nok, eller var der nogle områder, du gerne ville have givet mere til?

Der er helt klart mange områder, jeg ville give mere til. Jeg synes, det er underkendt, hvordan kriminalforsorgen er en del af den offentlige velfærd. Det er det, der skaber tryghed for, at kriminelle ikke går rundt på gaden. Men det skulle jo også gerne være det, som skaber tryghed for, at vi forhindrer det næste offer, og det ser jeg ikke rigtigt, at man gør, fordi rehabiliteringsdelen er udfordret.

Jeg er utrolig glad for, at der denne gang kom lidt mere fokus på de mange diagnoser, der er i kriminalforsorgen. Jeg kan ikke forstå, at vi skriver 2025, og så har vi stadigvæk ikke et beredskab, når halvdelen af de indsatte har ADHD. Jeg tror, det var helt tilbage i 2009, at jeg foreslog, der skulle være ADHD-afdelinger i fængslet, fordi vi jo bliver nødt til at lære den gruppe at mestre et liv med de udfordringer, de har. Det kræver nogle andre faggrupper også, som kan supplere fængselsbetjentene. De er rigtig gode til relationerne og vil det også rigtig gerne. Vi skal have langt flere psykologer, vi skal have langt mere sundhedspersonale – folk, som har forstand på de her ting. ♦

Store forandringer i sigte: AMLA og de nye EU-regler om forebyggelse af hvidvask

I 2024 blev den europæiske AML-pakke vedtaget. Pakken træder i kraft den 10. juli 2027 og medfører væsentlige ændringer i indsatsen mod hvidvask og terrorfinansiering.

54

Med etableringen af den nye EU-tilsynsmyndighed – AMLA (Anti-Money Laundering Authority) – og en hvidvaskforordning står reglerne omkring forebyggelse af hvidvask og terrorfinansiering endnu en gang overfor forandringer. Forandringerne får betydning, både når det gælder det daglige arbejde for dem, der er omfattet af reglerne, og når det gælder tilsyn med efterlevelse af reglerne. For advokatbranchen indebærer pakken således både nye krav til branchen og en styrket tilsynsstruktur, som i vidt omfang vil få betydning for advokatvirksomhederne.

Skærpede krav og ny struktur

AML-pakken består af fire centrale retsakter:

- Hvidvaskforordningen (AMLR) – direkte gældende i alle EU-lande.
- Hvidvaskdirektivet (AMLD6) – supplerer forordningen med nationale implementeringskrav herunder særligt til tilsynet med brancherne.
- AMLA-forordningen – etablerer den fælles EU-tilsynsmyndighed.
- Pengeoverførselsforordningen – skærper kravene til transaktioner og dokumentation.

Pakken er et udtryk for EU's ønske om at ensrette rammen for bekæmpelse af hvidvask og terrorfinansiering i medlemsstaterne. Dette ønske skyldes særligt, at man ønsker at dæmme op for de svagheder, der har vist sig ved de nationale implementeringer af reglerne, men ændringen sker også af hensyn til muligheden for gennem EU-lovgivningen at kunne integrere internationale anbefalinger fra særligt Financial Action Task Force (FATF) direkte og ensartet i medlemsstaterne.

Fra national lov til EU-forordning

En af de mest markante ændringer ved AML-pakken er overgangen til regulering via EU-forordningen (AMLR). Denne ændring betyder, at reglerne får direkte virkning i medlemslandene uden national implementering. Forpligtelserne for advokater vil fortsat afhænge af, hvilke sager man som advokat påtager sig. Når man påtager sig sager omfattet af forordningen, skal man dog agere i henhold til det nye fælles EU-regelsæt.

Mange af bestemmelserne i forordningen viderefører eksisterende danske regler, som de er blevet udbygget løbende tilbage fra det første hvidvaskdirektiv i 1991. Men forordningen indeholder også væsentlige udvidelser og præciseringer.

Forordningen medfører blandt andet øgede krav til medarbejdere,

compliancefunktioner i virksomheder, kundekendskab samt foranstaltninger vedrørende reelle ejere. I forhold til det øgende fokus på kundekendingsprocedurer indebærer dette blandt andet dataindsamling og dokumentation. De forpligtede enheder skal eksempelvis føre optegnelser over de beslutninger og tiltag, der træffes i forbindelse med kundekendingsprocedurer og identifikation af reelle ejere, og disse skal kunne fremsendes til tilsynsmyndighederne efter anmodning.

Derudover udvider de nye regler området for, hvem der er omfattet af hvidvaskreglerne, idet rådgivning om skatteanliggender nu – som noget nyt – også kan falde ind under reglerne for advokater, hvilket betyder, at advokater, hvis vigtigste forretnings- eller erhvervsmæssige virksomhed er bistand eller rådgivning om skatteanliggender, fremover vil være omfattet af hvidvaskforordningen. Den nærmere fortolkning og omfanget af denne forpligtelse er dog endnu ikke afklaret.

Udover de konkrete regler for de forpligtede enheder indeholder AML-pakken også det sjette hvidvaskdirektiv, som har særligt fokus på at sikre tilstrækkelige beføjelser og krav til medlemsstaternes tilsyn med de forpligtede enheder.

Derudover etableres der en helt ny fælles EU-myndighed – Anti-Money Laundering Authority (AMLA) – som

blandt andet får til opgave at fortolke og udbygge reguleringen samt føre direkte tilsyn med området.

En fælles EU-myndighed

AML A er en ny, fælles EU-myndighed, som får til opgave at sikre ensartet tilsyn og udstede supplerende retsakter til forordningen og det sjette hvidvaskdirektiv med henblik på at styrke bekæmpelsen af hvidvask og finansiering af terrorisme i hele EU. Myndigheden har hovedsæde i Frankfurt og blev operationel den 1. juli 2025. Det er hensigten, at AML A skal etablere en organisation med over 400 medarbejdere inden for en fireårig periode. En betydelig del – over 200 medarbejdere – skal arbejde i fælles tilsynsteams sammen med nationale tilsynsmyndigheder. Ved udgangen af 2025 forventes bemandingen at være omkring 80 personer, med en gradvis optrapning mod fuld operationel status i 2028.

Med oprettelsen af AML A har EU taget endnu et skridt på hvidvaskområdet, der signalerer et stort ønske om at ensarte bekæmpelse af økonomisk kriminalitet. AML A får således en række centrale opgaver, der skal styrke både det direkte tilsyn og den tværnationale koordinering, gennem både fortolkningsbidrag, der bliver bindende, og ved udarbejdelse af “best practices” og guidelines.

Tilsyn med højrisikoaktører og styrket samarbejde mellem efterretningsenheder

AML A får direkte ansvar for at føre tilsyn med udvalgte finansielle virksomheder, der opererer på tværs af landegrænser og vurderes at udgøre en særlig høj risiko for hvidvask og finansiering af terrorisme. Samtidig skal myndigheden føre indirekte tilsyn med øvrige aktører i både den finansielle branche og de ikke finansielle brancher, herunder advokatbranchen.

En anden vigtig opgave for AML A bliver at støtte og koordinere de nationale Finansielle Efterretningsenheder (FIU'er). Herhjemme er den nationale FIU bedre kendt som Hvidvasksekretariatet. AML A skal på dette område facilitere fælles analyser af grænseoverskridende sager, sikre kontrolleret informationsudveksling og tilbyde avancerede analyseværktøjer. AML A får også ansvaret for at drive det fælleseuropæiske informationssystem FIU.net, som skal styrke datadeling og samarbejde på tværs af lande.

Udvikling af fælles regler og standarder

For at sikre ensartethed i hele EU skal AML A supplere den eksisterende lovgivning ved at udvikle tekniske standarder og udstede retningslinjer. Dermed får myndigheden en central rolle i at omsætte EU's hvidvaskregler til praksis og for at sikre, at de så vidt muligt bliver anvendt ensartet og konsekvent i alle medlemslande.

Advokatsamfundets løbende arbejde med AML-pakken

Advokatsamfundet deltager aktivt sammen med en række andre aktører i forberedelsen og implementeringen af AML-pakken. Gennem deltagelse i arbejdsgrupper, under først Kommissionen og nu i regi af AML A, arbejder Advokatsamfundet for at sikre, at reglerne bliver så anvendelige, proportionale og sektortilpassede, som det er muligt inden for rammerne af EU-reguleringen.

Efterhånden som AML A udsteder delegerede forordninger og guidelines, og dermed udbygger fortolkningen af forordningen, vil Advokatsamfundet sætte fokus på de områder, der er særligt relevante for advokater, med henblik på, at man som advokat og advokatvirksomhed kan begynde at forberede sig på kravene, inden deres ikrafttrædelse.

Perspektiver for advokatbranchen

Allerede nu står det klart, at AML-pakken vil kræve betydelige tilpasninger i advokatvirksomhedernes interne strukturer og arbejdsgange. Hvor det eksempelvis tidligere alene har været et tilvalg for en advokatvirksomhed at udpege en “hvidvaskansvarlig” i henhold til hvidvasklovens § 7, stk. 2, bliver det nu et krav (ligesom det allerede i dag er for bl.a. bankerne). Derudover indeholder forordningen en række bestemmelser, som sætter fokus på, hvilke oplysninger virksomhederne er forpligtet til at anvende, når de skal vurdere deres risiko for at blive misbrugt til hvidvask og terrorfinansiering, hvilket også vil kræve ændrede arbejdsgange for mange advokatvirksomheder.

Hvad kan man som advokat gøre allerede nu?

Allerede i den nugældende hvidvasklovgivning er det vigtigt løbende at opdatere virksomhedernes risikovurderinger, politikker og forretningsgange. Som advokat er det således altid vigtigt at sikre sig, at man arbejder i henhold til tilstrækkelige hvidvaskretningslinjer og sikrer sig, at den daglige forebyggelse af hvidvask og terrorfinansiering til enhver tid lever op til hvidvasklovens krav. Ved at sikre fokus på – og efterlevelse af – de nugældende regler, kan man som advokat og advokatvirksomhed stå stærkere, når AML-pakken endnu engang udbygger foranstaltningerne mod hvidvask og terrorfinansiering.

Advokatsamfundet vil løbende sørge for gennem blandt andet artikler og nyhedsbreve at orientere og vejlede om betydningen af de kommende hvidvaskregler, ligesom man som advokat altid er velkommen til at kontakte Advokatsamfundet for spørgsmål og vejledning. ♦

Advokatens disciplinære ansvar ved indgivelse af politianmeldelse og trussel herom

En advokat skal være særligt opmærksom på det disciplinære ansvar, hvis advokaten indgiver en politianmeldelse eller truer hermed. Særligt når truslen om politianmeldelse knyttes til specifikke betingelser eller bruges som led i en forhandling.

56

Det er i strid med god advokatskik at indgive politianmeldelse eller true hermed, hvis der ikke er fornødent grundlag for den påståede strafbare handling. Det påhviler således en advokat at undersøge, om der er en rimelig formodning for, at der er begået et strafbart forhold, inden advokaten indgiver politianmeldelse eller truer med det.

Reglerne er blandt andet udtryk for, at en advokat gennem sin uddannelse er særligt kvalificeret til at vurdere, hvornår et forhold kan anses for strafbart. Dertil kommer, at det kan være særdeles indgribende at blive politianmeldt eller truet hermed, uden at der grundlag for det, ligesom en trussel om politianmeldelse kan være et voldsomt pressionselement, særligt hvis truslen kobles til nogle betingelser. Derfor er der i praksis opstillet relativt skrappe krav til advokatens ageren i sådanne situationer.

Ved Advokatnævnets vurdering af, om advokaten i en foreliggende situation har tilsidesat god advokatskik, er det ikke afgørende, at der konkret er begået noget strafbart. Det er heller ikke en betingelse, at politiet efterfølgende rejser sigtelse, men begge elementer kan indgå i nævnets samlede vurdering.

Flere nyere afgørelser fra Advokatnævnet illustrerer, at der kan være si-

tuationer, hvor advokaten har redegjort for og underbygget det strafbare element nærmere og med rette har haft det fornødne grundlag for at indgive en politianmeldelse eller true med det. Omvendt viser praksis også, at der kan være situationer, hvor en advokat kan ifalde disciplinært ansvar ved ikke at have haft det fornødne grundlag for hverken at indgive politianmeldelse eller true hermed, særligt i situationer, hvor advokaten udover truslen betinger undladelsen af at politianmelde med for eksempel at opgive et krav. Det er altid en konkret vurdering af de foreliggende omstændigheder i selve klagesagen, der er afgørende for nævnets vurdering af god advokatskik. Praksis viser dog, at det er en hårfin grænse, og at man som advokat nøje skal overveje, om der er fornødent grundlag for at iværksætte eller true med dette retsskridt.

Her følger en række eksempler på grænsedragningen fra nyere nævnspraksis, der alle er publiceret i Praksissamlingen på nævnets hjemmeside.

I sagsnr. 2023-3764 havde en advokat i en e-mail til modparten truet med at indgive politianmeldelse for falsk forklaring i retten mod en direktør i et enterpriseselskab, der var modpart i en sag, samt et vidne. Advokaten anførte, at dette kunne undgås, hvis modpar-

ten anerkendte at betale et beløb svarende til et i sagen fremsat modkrav. Advokatnævnet fandt ved kendelse af 8. juli 2024, at advokaten var gået videre, end berettigede hensyn til varetagelse af sin klients interesser tilsagde, og at advokaten herved havde tilsidesat god advokatskik. Nævnet anførte i begrundelsen, at truslen måtte anses som et utilbørligt pressionsmiddel med det formål at få modparten til at betale det nævnte beløb, ligesom nævnet lagde vægt på, at bemærkningen blev fremsat i forlængelse af den civile tvist, hvor parterne var uenige om, hvorvidt entreprisen var forsinket, og om modparten derved havde et modkrav, hvilket retten havde taget stilling til. Nævnet bemærkede videre, at trusler om og indgivelse af politianmeldelser som klart udgangspunkt ikke bør anvendes af advokater som led i en forhandling om et civilretligt krav, og at der i den konkrete sag ikke sås at være et rimeligt grundlag for at lade en trussel om politianmeldelse indgå i forhandlingen. Byretten stadfæstede nævnets kendelse ved dom af 17. februar 2025.

I sagsnr. 2023-2798 havde en klient skrevet en dårlig anmeldelse af sin advokat på Google, herunder at advokaten var løgnagtig og utroværdig. Advokaten truede herefter klienten med sagsanlæg og politianmeldelse for

Ved Advokatnævnets vurdering af, om advokaten i en foreliggende situation har tilsidesat god advokatskik, er det ikke afgørende, at der konkret er begået noget strafbart.

bagvaskelse, såfremt klienten ikke fjernede opslaget. Klienten fjernede herefter opslaget. Advokatnævnet fandt ved kendelse af 30. maj 2024, at advokaten havde tilsidesat god advokatskik. Nævnet lagde særligt vægt på, at der i anmeldelsen, uagtet det anvendte sprogbrug, ikke var beskyldninger eller lignende, som med rette kunne begrunde advokatens reaktion, og at advokaten havde mulighed for at svare på anmeldelsen og herved bestride og imødegå denne. Nævnet lagde også vægt på, at advokaten som professionel part måtte tåle klientens anmeldelse af ham. Det kunne ikke føre til en anden vurdering, at advokaten oplevede anmeldelsen som skadelig for sin advokatvirksomheds omdømme.

I [sagsnr. 2025-420](#) havde en advokat indgivet en politianmeldelse mod et selskab og dennes direktør, der var modpart i en underliggende entrepriseretlig tvist. Klagen udsprang af, at selskabet havde antaget et eksternt firma til at fremsende en række henvendelser til advokaten vedrørende betaling af et specifikt beløb, som selskabet mente, det havde krav på i forbindelse med en tidligere sag, hvor advokatens kontor havde bistået selskabet. Af politianmeldelsen fremgik, at baggrunden for anmeldelsen var brugen af "uautoriseret inkasso samt afpresning og trusler". Advokatnævnet fandt ved kendelse af 26. august 2025, at advokaten havde tilsidesat god advokatskik ved at indgive politianmeldelsen. Nævnet lagde særligt vægt på, at den indklagede som advokat vidste eller burde vide, at anmodningen om

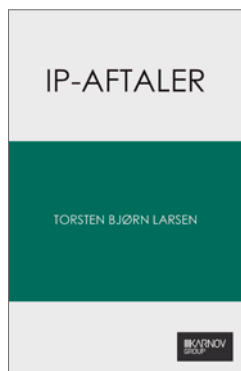
udbetaling af det omtalte beløb ikke kunne anses for at være uautoriseret inkassovirksomhed, men beroede på, at selskabet enten ikke havde fået meddelelse om den gennemførte modregning eller også havde glemt, at der var foretaget modregning. Videre fremhævede nævnet, at advokaten kunne have afsluttet sagen om beløbet hurtigt ved at henvise til, at dette var modregnet i advokatens salærtilgodehavende. Derudover fandt nævnet, at advokaten i politianmeldelsen havde givet unødige oplysninger om et fortroligt klientforhold, hvilket tillige gjorde indgivelsen af politianmeldelsen uberettiget. Dertil kom, at selv om det omtalte beløb vedrørte selskabet, var den adfærd, som advokaten henviste til i politianmeldelsen, ikke udvist af selskabet/direktøren.

Advokatnævnet frifandt advokaten i [sagsnr. 2024-1612](#), hvor klager i den underliggende sag havde købt en brugt minilæsser. Det viste sig efterfølgende, at sælgeren af minilæsseren havde anskaffet denne ved muligt bedrageri. Advokaten foretog på vegne af sin klient og retmæssige ejer af minilæsseren politianmeldelse af både sælgeren for bedrageri og klageren for hæleri. I politianmeldelsen forholdt advokaten sig til sagens faktiske og retlige omstændigheder. Advokatnævnet fandt ved kendelse af 31. oktober 2024, at advokaten ikke var gået videre, end berettigede hensyn til varetagelse af sin klients interesser tilsagde ved at indgive politianmeldelse af klager. Nævnet lagde vægt på indholdet af politianmeldelsen, hvori advokaten underbyg-

gede og nøje beskrev advokatens og klientens opfattelse af det muligt begåede hæleri, ligesom nævnet lagde vægt på, at anklagemyndigheden – på baggrund af politianmeldelsen – valgte at anmode retten om kendelse om beslaglæggelse.

I [sagsnr. 2023-223](#) indgav advokaten på vegne af sin klient i en konfliktfyldt sag, blandt andet om samvær med et fællesbarn, en politianmeldelse mod modparten for grov chikane, herunder ved at have rettet henvendelse til klientens arbejdsgiver vedrørende klientens tilstand, ligesom det fremgik, at modparten havde fået tredjemand til at fremkomme med trusler mod klienten både telefonisk og på SMS. Advokatnævnet fandt ved kendelse af 30. maj 2023, at advokaten ikke havde tilsidesat god advokatskik ved på vegne af sin klient at politianmelde modparten. Nævnet lagde særligt lagt vægt på, at der mellem parterne var et særdeles højt konfliktniveau, og at advokaten i politianmeldelsen nærmere redegjorde for sin opfattelse af, at modparten havde overtrådt straffelovens bestemmelser, og at der også var vedlagt dokumentation for de påståede strafbare forhold. Nævnet fandt herefter, at det ikke var godtgjort, at advokaten ikke i fornødent omfang havde undersøgt, om der var en rimelig formodning for, at der var begået et strafbart forhold, inden advokaten indgav politianmeldelsen. ♦

For en gennemgang af Advokatnævnets afgørelser i artiklen henvises til "Advokatnævnets Praksissamling" på Advokatnævnets hjemmeside.



IP-AFTALER

Torsten Bjørn Larsen

365 kr. / 157 sider

Karnov Group

Formålet med bogen er at give en opdateret juridisk og praktisk gennemgang af de mest anvendte IP-aftaler pr. 1. juni 2025. IP-retten er en del af ejendomsretten og omfatter formuegoder, der som hovedregel frit kan overdrages med få undtagelser. Fremstillingen er opdelt i tre dele med visuel struktur, suppleret af skemaer og flowcharts.



IT-KRIMINALITET

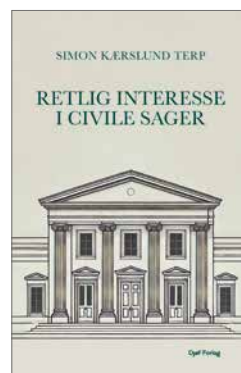
Straffelovsfortolkning og udvalgte problemstillinger vedrørende økonomisk it-kriminalitet

Lukas Callesen

750 kr. / 300 sider

Karnov Group

Bogen introducerer fortolkningen af straffelovens specielle del med fokus på udfordringer skabt af den teknologiske udvikling. Den gennemgår legalitetsprincippets rammer og metodiske overvejelser ved behandling af it-kriminalitet. Med konkrete eksempler som ransomware, datahærværk og kryptoaktiver illustreres anvendelsen af straffelovens bestemmelser.



RETLIG INTERESSE I CIVILE SAGER

Simon Kærslund Terp

750 kr. / 358 sider

Djøf Forlag

Bogen giver en klar og moderne gennemgang af det klassiske emne og afgrænser begrebet over for andre procesforudsætninger. Bogen forklarer de fire centrale krav – tilknytning, aktualitet, retlighed og konkretisering – og bygger på en analyse af ca. 1.000 afgørelser fra Højesteret og landsretterne siden 2007.

Den er et nyttigt værktøj for advokater og domstolsjurister, der skal vurdere, om en sag kan admitteres.

ALMINDELIG

DATABESKYTTELSESRRET

Hanne Marie Motzfeldt m.fl.

575 kr. / 576 sider

2. udgave / Djøf Forlag

EJENDOMSSKATTELOVEN

– Med kommentarer

Michelle Stubberup Jacobsen m.fl.

2.045 kr. / 1.020 sider

Karnov Group

FOLKERET KOMPENDIUM

Anne Martha Malmgren-Hansen m.fl.

312,50 kr. / 156 sider

4. udgave / Karnov Group

FONDES MIDLER

– dialog eller enegang?

En debatbog om fonde

og deres rolle i dagens samfund

Lennart Lynge Andersen

450 kr. / 165 sider

Djøf Forlag

FORVALTNINGSRET

– Sagsbehandling

Søren Højgaard Mørup m.fl.

775 kr. / 446 sider

9. udgave / Djøf Forlag

GÆLDSSANERING I PRAKSIS

Lilian Hindborg m.fl.

950 kr. / 423 sider

5. udgave / Djøf Forlag

HANDLINGENS KRAFT

– Sådan løfter du dig som leder

Herminia Ibarra

395 kr. / 252 sider

Djøf Forlag

HÅNDBOG I BOLIGFINANSIERING

Susanne Nielsen

1.020 kr. / 427 sider

8. udgave / Karnov Group

INVESTERINGSBASERET

CROWDFUNDING I DANMARK

– En kritisk analyse af de regler og retlige udfordringer, der udspringer af crowdfundingforordningen (ECSPR)

Cecilie Højvang Paulsen

595 kr. / 452 sider

Ex Tuto Publishing

RENTELOVEN

– Med kommentarer

Kristian Skovsgaard

1.200 kr. / 317 sider

Djøf Forlag

REVISORREGULERING OG -TEORI

Peter Gath m.fl.

1.020 kr. / 608 sider

Karnov Group

SPIRITUS- OG NARKOKØRSEL

Niels Waage

1.465 kr. / 602 sider

9. udgave / Karnov Group

TENDENSER I

DEN SOCIALE BØRNERET

– en kritisk retspositivistisk analyse af barnets lov

Peter Vangsgaard m.fl.

295 kr. / 168 sider

Ex Tuto Publishing

TRANSFER PRICING

Jens Wittendorff

1.875 kr. / 856 sider

5. udgave / Karnov Group

VENT | VENT

Esra Sonay

225 kr. / 165 sider

Alias Forlag

| Aktuel Jura

NYHED!



Tendenser i den sociale børneret

Peter Vangsgaard & Bente Adolphsen

ISBN: 978-87-420-0085-4 | Udgivet: November 2025

Sider: 168, indbundet | Pris: 295 kr. inkl. moms

NYHED!



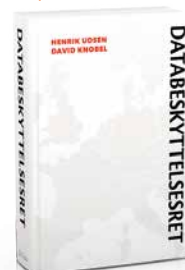
Investeringsbaseret crowdfunding i Danmark

Cecilie Højvang Paulsen

ISBN: 978-87-420-0071-1 | Udgivet: November 2025

Sider: 452, indbundet | Pris: 595 kr. inkl. moms

NYHED!



Databeskyttelsesret

Henrik Udsen & David Knobel

ISBN: 978-87-420-0074-8 | Udgivet: August 2025

Sider: 800, indbundet | Pris: 895 kr. inkl. moms

FÅ MERE VIDEN på www.extuto.dk

Ex Tuto



Kender du følelsen?

En 82-siders kontrakt skal gennemgås for risici. Modpartens argumentation skal tackles. Dit eget arbejde skal kvalitetssikres. Tid er en mangelvare, og du kan ikke gå på kompromis med kvaliteten.

Heldigvis har KAILA fået en ny funktion: **Dokumentanalyse.**

Med den kan du uploade juridiske dokumenter direkte i KAILA, og på få minutter få overskuelige analyser med risikovurderinger og konkrete forbedringsforslag.



Scan QR-koden
for at se hvordan

KARNOV
GROUP